

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljske izdaje
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Vlada pada“

Poleg vseh drugih posebnosti smo v Jugoslaviji dobili tudi značilen tip opozicijskega tiska, ki stalno ponavlja in dan za dnem že leto dni ponavlja vesti o padcu vlade. Tisti dan, ko je vlada nastopila, je ta tisk pisal, da bo takoj padla. Niti 14 dni življenja ji ni pripisoval! Ko se je sestala skupščina je isti tisk sveto zatrjeval, da bo vlada padla v prvi seji. Vlada je ostala, ostala pa je tudi ta žonglerska laž opozicijskega tiska, ki v raznih varijantah vstvarja vsakodnevno javno mnenje, da smo v Jugoslaviji v stalni politični in vladni krizi.

Rekli smo, da pomeni ta način politične borbe posebnost. Trdimo lahko, da prav naša posebnost. Nikjer na svetu ni opozicije, ki bi se s tako negativnostjo in otročarijo skušala uveljavljati, kot pri nas. Normalno je, da opozicija, ko vidi razčiščen položaj, pove svoje stališče do nove vladne kombinacije, to stališče primerno podkrepi s prvim nastopom, potem pa čaka na vladne ukrepe in korake, jih vestno spremlja, kritizira in skuša pri vsaki priliki uveljaviti svoje zahteve, oziroma vsaj dokazati, da vlada, ki teh zahtev ne sprejme, slabo dela. Tako je opozicija stalen soustvarjač činitelj v upravi, zakonodaji in javnosti, vedno osvežuje ozračje in je za normalen razvoj neobhodno potrebna.

Vsaka opozicija ruši vlado. Ruši jo s svojo agitacijo, s svojimi nastopi, s svojim delom. Ni pa opozicije na svetu, razen naše uboge KDK, ki bi rušila vlado s tem, da vsak dan piše, da vlada pada. Kajti vsaka druga opozicija se zaveda, da je njena vloga, tudi vloga v državnem javnem življenju. Da se mora torej tudi opozicija obnašati tako, da utrjuje državo, ji pomaga, koristi, dviga njeno moč v zunanjem svetu. Druge opozicije vedo, da je vsakodnevno ponavljanje »vlada pada« mogoče samo med omejenimi, duševno manjvrednimi pristaši. In ker vlada druga opozicija svoje pristaše visoko ceni, ker jih vzgaja za resne politike in državljane, ker hoče vtrditi v njih trdno vero v strankina glasila, zato ne laže, zlasti neresnice stalno ne ponavlja, kakor da resnice sploh ni zmožna pisati in mora lagati, ker bi se s tem smešila in svoje ljudi demoralizirala.

Ne tako naša KDK. Nje in njenega časopisja ni sram ne strah ponavljati venomer eno in isto laž. Nič ne de, če fakta vsak dan ugotovimo, da je laž laž, drugi dan čitamo isto laž. Tako smo se navadili na ta ton tega tiska, da esdeesarjev samih nič več ne razburja, da so neobčutljivi za vsa ta poročila.

V notranjosti nam torej vsled splošne otopelosti in neobčutljivosti ta žurnalistika ne škoduje več. Le sram je pametnega človeka in dobrega državljana pred njo. Huje pa je v zunanjem svetu. Zunanji svet sodi razmere v državi v mnogoterem oziru, če ne v največji meri po stalnosti ali nestalnosti vlade. Države s stabilno vlado uživajo ugled, njim je lahko sklepati pogodbe, kajti sopogodbena trdna upa, da bo vlada, ki pogodbo sklepa, isto pogodbo tudi izvajala; take države imajo ugled in veljavo v koncernu držav. Zato nikjer, kjer imamo resno in dostojno opozicijo, ne srečamo vesti o padcu vlade poprej, dokler ni to res gotovo. Nam pa ravno nestalnost v vrhovni državni upravi strašno škoduje. Nič manj pa nas ne tepe vsakodnevno govorjenje in pisanje in napovedovanje preobratov. Kajti na zunanji svet, ki nas le od daleč pozna, te vesti vplivajo, napravljajo neugoden vtis, pomagajo ustvarjati in vzdrževati nepovoljno sodbo o nas in temu primerno zunanji svet uravnava svoje razmerje do nas.

Kdor je kdaj še kaj dal na esdeesarsko žurnalistiko, mu mora tale njena stran temeljito izpreobrniti sodbo. Je pač staro naravno pravilo, da v nepoštenem namenu izvršeno delo nikdar ne more roditi kaj koristnega. Omenimo le najnovejši primer: Kako so vpili zagrebški kričarji SDS in kako je radi teh par incidentov časopisje SDS divje nastopilo proti vladi, posojilo, proti stabilizaciji dinarja in zraven zapisalo: Vlada je v prekerem položaju! Včeraj pa v listih iste stranke čitamo debele naslove: Italija hoče preprečiti naše zunanje posojilo — Hujška proti nam tudi druge države! Kaj pa se to pravi? Ali niste vi sami tega greha največ krivi? Berite svoje liste od ponedeljka in torka in ugotovite boste, da noben italijanski niti kak drug nam sovražni list ni tako grdo oklevetal vlade in njene akcije za zunanje posojilo, kot ravno vaš tisk! Vaši lastni grehi vas bijejo po zobeh!

Radi pisanja SDS vlada ne bo ne bolj

Gospodarstvo odobrava načrt vlade o zakoniti stabilizaciji dinarja

r Belgrad, 10. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke, kateri so prisostvovali vsi člani iz Belgrada in notranjosti, iz Slovenije g. Jelačin. Seja se je sklicala samo radi tega, da odbor trojice poda svoje mišljenje o zakonskem predlogu fin. ministra za stabilizacijo dinarja. Seja je radi tega prisostvoval tudi sam fin. minister dr. Bogdan Marković, ki je, pozdravljen od prisotnih, dejal, da je cilj njegove navzočnosti ta, da seznanijo članke bančne uprave z vladnim načrtom, na podlagi katerega se bo izvršila stabilizacija dinarja. Nato je dr. Marković izjavil, da se bo vzela za podlago stabilizacije današnja vrednost dinarja: 9.13 šv. franka. Na ta način bi se uzakonilo sedanje razmerje med dinarjem in zlatom, da bi se normalizirale razmere v državi takoj po najetju velikega zun. posojila 13 milijard, od česar bo del služil za pokritje dolgov pri Narodni banki. Po mnenju fin. ministra ne bo imela stabilizacija no notranji promet nobenega posebnega učinka, ker se bo nanašala v glavnem na poravnavo obveznosti v inozemstvu. Zato stabilizacija niti najmanj ne bo spremenila današnjega stanja. **Otok bankovcev ostane isti in ne bo inflacije.** Fond za stabilizacijo se bo ustanovil iz državnega posojila in zlate podlage, ki že obstoja.

Nato so člani trojice podali svoje mnenje, ki je ugodno za ta vladni načrt, ki ga je upravni odbor po krajši debati soglasno sprejel z majhnimi spremembami.

S tem je tudi najmerodajnejša ustanova v naši državi izrazila svoje mnenje o stabilizaciji dinarja. Kljub temu, da ta zakonska stabilizacija ni noben predpogoj za posojilo, vendar se je s tem, da je upravni odbor Narodne banke odobril finančno politiko današnje vla-

V Belgradu nič posebnega

r Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) Približno je se pravoslavni velikonočni praznikom. V tem znamenju poteka politično življenje, ne da bi se pripetil kak važen dogodek. Edino tkzv. glavni odbor radikalne stranke je za danes sklical sejo, katere pa se je udeležilo 12 članov. Tem sejam politična javnost ne pripisuje nobene posebne važnosti. Seja glavnega odbora se najmerodajnejši člani sploh ne udeležujejo. Nobene seje se ni udeležil najmerodajnejši med prvaki, strankin podpredsednik g. Aca Stanojevič. Z ozirom na to v nekaterih krogih smatrajo te seje kot razmotrivanje: ožjega kroga radikalnih nezadovoljencev, ki nimajo nobenega vpliva na politiko radikalne stranke in skušajo pod firmo teh sej vzbuditi v javnosti večje zanimanje za sebe. Na tem današnjem prijateljskem razgovoru se je, kakor pripoveduje komuniste, razpravljalo o poročilih iz notranjosti. Končnojavni sklepi se niso storili nobeni.

Kam se bo obrnila Poljska?

v Pariz, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Nervoznost radi Mussolinijevih diplomatskih poslov se je v zadnjih 24 urah zelo povečala. Pariški listi so sicer vsled parole, izdane iz Quai d'Orsay, zelo vzdržni v svojih poročilih, opazja pa se nemir v političnih krogih, tembolj, ker doslej ni uspelo razkriti tajnost Mussolinijevih ciljev. Tu si ne morejo več prikrivati dejstva, da gre Mussolinijeva politika nedvomno za tem, da na novo moti evropsko ravnotežje. Če se razbije mala antanta, kar name-rava italijanska politika, bi to moglo porušiti glavni steber, na katerem sloni vsa povojna politika Francije. Še večji je ta strah vsled skrbi, ki jih povzroča obnašanje Poljske. Če se Mussoliniju res posreči, pridobiti Poljsko za svojo politiko, bi bilo konec nadvlade Francije v srednji in vzhodni Evropi. Lahko se smatra, da Quai d'Orsay v Varšavi ni ostal nedelaven. Avtentičnega se o tem ne more nič zvedeti, ker se na pristojnem mestu odklanja vsako komentiranje italijanskega posto-

ne manj trdna. Radi državne koristi in radi našega političnega ugleda v inozemstvu pa smo morali ožigosati tako neumno, škodljivo in nemoralno pisavo opozicijskega časopisa.

de, storil velik korak naprej. Finančni minister se je zahvalil članom za zaupanje. Načrt pride pred prihodnjo sejo Narodne banke.

Današnja seja Narodne banke je bila predmet pozornosti vseh političnih krogov, ker so vladni nasprotniki razvili živahno kampanjo, da bi upravni odbor Narodne banke izrazil neugodno mnenje. Vse intrige so se razbile. Najbolj poklicani forum za kritiko naše finančne politike je jasno in odločno sodbo izrekel s tem, da je soglasno odobril vladni načrt o stabilizaciji dinarja in odobril njeno finančno politiko.

Kako se bo porabilo posojilo

Za železnice 2900 milijonov, za kmetijstvo 2200 milijonov, za ceste 800 milijonov.

r Belgrad, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Takoj po pravoslavni praznikih bo vlada pričela razpravljati o nujnih potrebah, ki bi se naj pokrile iz zun. posojila, ki se bo emitalo v najkrajšem času. Po dosedanji razporedbi bi se iz posojila dale sledečim ministrstvom tele vsote: Železniškemu ministrstvu za dograditev novih železniških prog 2 in pol milijarde, od tega letos 1 milijardo. Za predelavo obstoječih železn. prog 700 milj. Za pomorstvo 150 milj. Za dograditev rečnih pristanišč 180 milj., od tega bi se prvi dve leti porabilo 80 milj. Za poslopja in drugo 115 milijonov za prvi dve leti. Celotna vsota 4845 milijonov. Kmetijskemu min. za melioracije, uravnava rek in zboljšanje kmetijstva 2200 milj. Poštnemu min. za končno ureditev telefonskega, brzojavnega in poštnege prometa 200 milj., za dograditev potrebnih zgradb 300 milj. Gradbenemu ministrstvu za ceste 800 milj. O vseh teh predlogih bo vlada razpravljala na svojih prihodnjih sejah.

Z ozirom na Stanojevičevo odsotnost, se v dobro poučenih krogih zatrjuje, da je on odločno proti temu nastopanju nekaterih članov glavnega odbora in da je pričakovati, da bo proti njim nastopil in odobril Vukičevićovo politiko. Nekateri zatrjujejo, da obstoja med Stanojevičem in Vukičevićem sporazum za sklicanje strankinega kongresa, ki naj bi se vršil tekom tega leta.

Zmotna poročila o napadih

r Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) »Politika« pod naslovom »Napad na progi Skoplje« Mitrovića poroča, kakor da so snoči neznane osebe napravile napad na progo nedaleč od Skoplja. Po poročilu velikega župana skopljskega je to poročilo neresnično, ker se ni izvršil noben napad. Stvar je sledeča: Snoči so se na obzorju pojavili prirodni pojavi (padanje zvezd) o katerih so stražniki mislili, da so rakete, kot znamenje za napad. Oddali so strele. Incidenta ni nobenega. Vse vesti so brez podlage.

della Sera« naglašajo rastočo privlačno silo, ki jo izvaja Italija na balkanske vlade. Ne samo na Balkanu, temveč tudi v ostali vzhodni Evropi je italijanska zunanja politika dosegla razveseljive uspehe. Obisk Zaleskega je v zvezi s posredovalnimi poskusi med Poljsko in Litvo. »Te-vere« piše, da prihaja vedno več držav v Rim, ki jim trajnost fašistične vlade nudi prijetno zaslonbo. »Popolo d'Italia« piše o potovanju Zaleskega v Italijo in dostavlja, da je bil Zaleski poljski poslanik v Rimu, da je postal temelj za dobre razmere med Italijo in Poljsko. Mussolini je iskreno podpiral Poljsko pri ustalitvi njene vzhodne meje. Zaleski se je pogajal za sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo. »Popolo d'Italia« povečuje njegove zasluge za Poljsko. V mednarodni politiki je njegova politika popolnoma miroljubna, obenem je energična in odločna. — Rimski listi naglašajo, da je nemir gotovih turkih listov radi sestanka v Milanu neopravičen, ker Italija vodi miroljubno politiko. »Tribuna« pravi, da se ni treba čuditi temu sestanku, ker je Italija radi svoje politične stalnosti postala važno politično središče.

Grki in Turki se pobotajo

v Atene, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) »Ethnos« doznava iz poučenih krogov, da ima grška vlada ravno tako kakor turška najresnejšo voljo skleniti prijateljski pakt. Upanje je, da se po pogodbi tudi res sklenila, za kar je predpogoj, da se rešitev še višjih grško-turških vprašanj smatra za mogočo. List dostavlja: Če bi se sedanja pogajanja razbila, bi se moralo to občutiti več kot mučno in bi krivda pri tem zadevala tudi gotove Grke. Sedanji trenutek je naravnost zgodovinskega pomena. Končno se mora med obema državama odstraniti stoletni spor, da se more začeti era mirnega sodelovanja.

Kaj je med Italijo in Turčijo?

r London, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Iz Angore poročajo, da se je Tefvik Ruždi bej vrnil v Angoro in da je odklonil izjavo o podrobnostih razgovorov z Mussolinijem. Vendar se je zvedelo, da sta se Mussolini in Tefvik Ruždi bej razgovarjala o sledečem: 1. Pakt o nena-padanju med Italijo in Turčijo, 2. razprava o novi trgovinski pogodbi, ki se naj sklene najkasneje prihodnje leto, 3. vprašanje vstopa Turčije v Društvo narodov. V Angori je močna struja za sodelovanje Turčije v Društvo narodov, vendar se dosedaj še ni vložila prošnja za sprejem, ker hoče Turčija dobiti mesto v Svetu Društva narodov. Mussolini in Tefvik Ruždi bej sta se razgovarjala tudi o rusko-turških razmerah. V zvezi s tem naglašajo »Times«, da je o priliki poslednjega zasedanja konference za razorožitev turški delegat podpiral ruski predlog o razorožitvi.

Vlada odobrila Mihalokopulosove korake

v Atene, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister Mihalokopulos je ministrskemu svetu poročal o svojem potovanju v inozemstvu. Poročilo je bilo odobreno. Grško-romunska pogodba še ni bila ratificirana. Doznava se, da predvideva ta pogodba ustanovitev parlamentarne razsodiščne komisije za urejevanje eventualnih sporov med obema državama, v katero bi imenovala vsaka država po enega zastopnika, predsednik pa bi bil nevtralec s sedežem v Haagu.

Diplomati in politiki v Rimu

v Rim, 11. aprila. (Tel. Slov.) Nuncij Paccioli je došel v Rim. Nemški finančni minister dr. Köhler je imel v Vatikanu več razgovorov z državnim podtajnikom kardinalom Gasparijem. Nadaljujejo se razgovori med italijanskim fin. ministrom Volpijem in Parker Gilbertom. Parker ostane v Rimu do sobote.

Za Italijo Jugoslavija ni bogata

ž Rim, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Pod naslovom »Vodnjak brez dna« priobčuje »Popolo d'Italia« članek o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. Belgrajski dopisnik tega lista ugotavlja, da so poročila o naravnih bogastvih Jugoslavije pretirana. To bogastvo obstoja le na papirju. Produkcija nazaduje. Tudi državni dohodki padajo. Vojno ministrstvo in ministrstvo za vojno in mornarico (I), ta dva velika vodnjaka brez dna požreta vse državne dohodke in zunanja posojila. Še eno posojilo ni dobro plasirano, se že dela politična reklama

Privlačna sila Italije

v Milan, 11. aprila. (Tel. Slov.) Dočim listi niti ne prerokajo niti potrjujejo sestanka Bethlena z Mussolinijem in se tudi madjarski trgovinski minister Herman, ki biva tu, izogiba odgovoru ter samo pravi, da ne ve, ali je Bethlen v Milanu in o čem razpravlja, se ostali Mussolinijevi razgovori živahno komentirajo. »Corriere

Franc Urbanc in Almy roj. Souvan-ova naznanjata v svojem in v imenu svoje hčerke Ene ter njenega moža Oskarja Kosler-ja, da je njiju nad vse ljubljena hčerka in nepozabna sestra

Nicka

danes ob 3/11 dopoldne za večno zatisnila svoje oči.

Pokopali bomo predrago rajnico v sredo, dne 11. aprila 1928, ob 1/2 popoldne izpred hiše št. 1 na Sv. Petra cesti na pokopališče pri Sv. Križu. — Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Mar. Oznanjenja v Ljubljani.

Prosimo prijatelje in znance, da opuste sožalne posete.

V Ljubljani, dne 9. aprila 1928.

Mostni pogrebni zavod.

Pohišstvo

posteljina, vložki, modroce, zastori, postelj. odeje, pohištvena tkanina itd., najboljše in najceneje pri

KARLU PREIS, Maribor

Gospodska ulica 20. — (Brezplačni ceniki.)

Trstje

za strope izdelujem z najmodernimi stroji in iz najboljšega materiala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji ceni.

Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22. Telefon 2513.

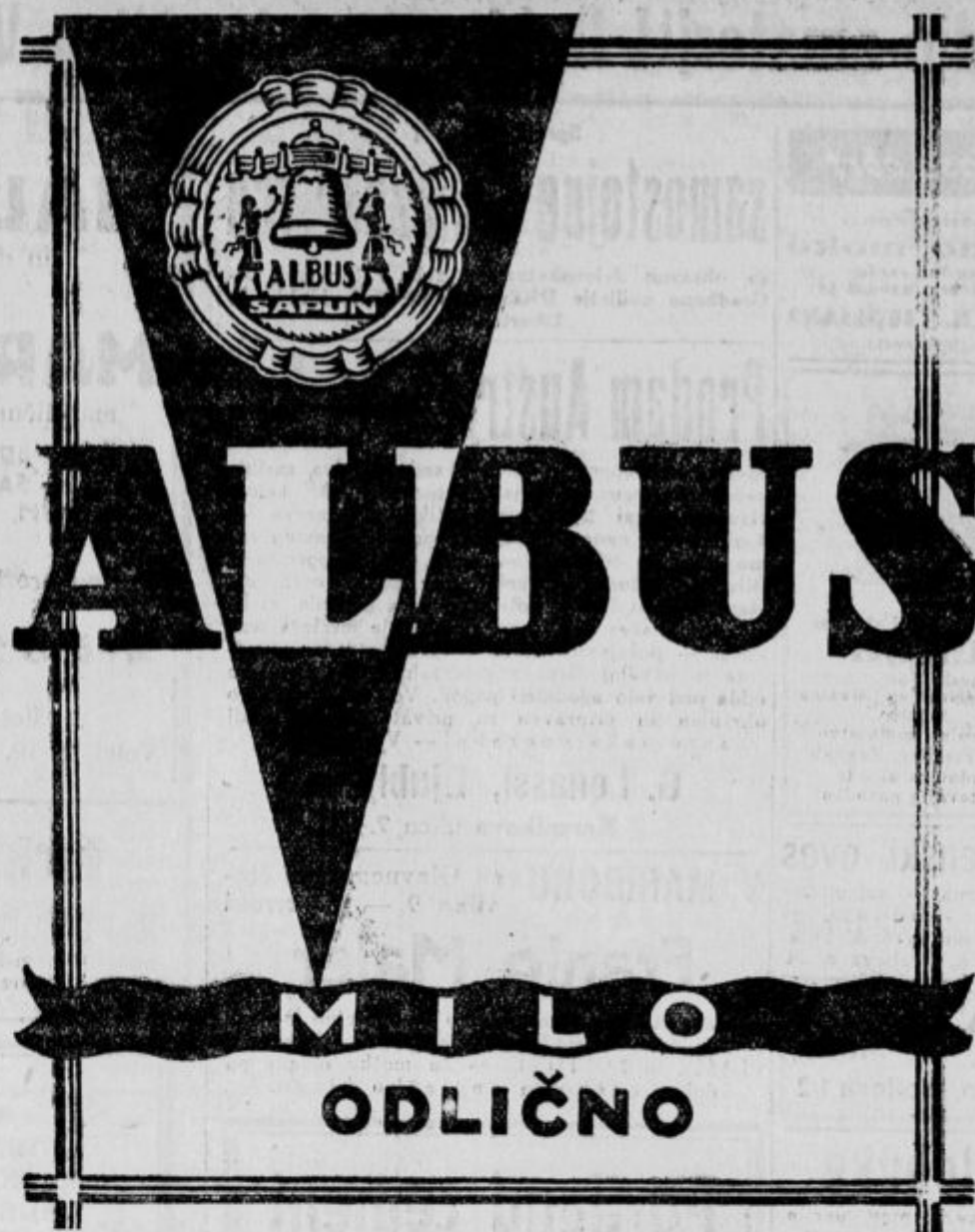
KLIŠEJE

VSEH VRST
IZDELUJE
SOLIDNO

KEMIGRAFITA

LJUBLJANA

DALMATINOVA UL. ŠT. 13
ZAHTEVAJTE PRORAČUN

IŠIAS

in slične reumatično-neuralgične bolesi lečite! — Izlečenje v 3 dneh zajamčeno.

Zdravilišče dr. BONCINA-EINETTI

Trieste, VI. Fabio Filzi 23.

Tovarna

v lepi legi na Gorenjskem, se proda z modernimi tekstilnimi stroji ali pa tudi samo poslopje z dograjeno vodno silo od 10 PS, katero se lahko poveča na cirka 20 PS. V tovarni so potrebne transmisije kakor tudi elektromotor od 10 PS in dynamo za lastno luč. V posloppu je 450 m² delovnega prostora, razen tega pisarniški prostori, skladišča in garaža. — Zraven je kompletno urejeno stanovanje s pritliklinami. V vseh prostorih je napeljana električna luč in voda. K tovarni spada obsežni sadni in cvetlič. vrt.

Oglas

Premestitev 40 čuvajnic na progi Vinkovci-Brod

Direkcija drž. žel. v Subotici na temelju rešitve gospoda prometnega ministra od 2. marca 1928 v aktu generalne direktije državnih železnic G. D. št. 10.158/28 in v smislu členov 86.—98. zakona o državnem računovodstvu razpisuje na dan 18. aprila 1928 prvo ofertalno licitacijo s skrajšanim rokom za izvršitev zemeljskih, zidarskih, tesarskih, kleparskih in mizar-skih del za premestitev 40 čuvajnic na progi Vinkovci—Brod.

Kavcijo 5% ponujene vsote za naše, oziroma 10% za tuje državljane je treba položiti pri blagajni Direkcije državnih železnic v Subotici ali pri blagajni Generalne direktije državnih železnic ali pri blagajnah ostalih Oblastnih direktij državnih železnic v gotovini, predvideni po členu 88. zakona o Državnem računovodstvu najdalje do 10. ure dopoldne na dan licitacije, in licitanti so dolžni pokazati reverz o položeni kavciji na dan licitacije odrejeni komisiji za vodstvo licitacije.

Predpisano taksirane ponudbe v zapečatenem ovoju z oznako zunaj: »Ponudba za izvršitev zemeljskih, zidarskih, tesarskih, kleparskih in mizar-skih del pri premestitvi 40 kosov čuvajnic na progi Vinkovci—Brod od ponudnika N. N.« je treba predati najkasneje do 11. ure Gradbenemu oddelku direktije (Trg Vojvoda Putnika št. 9, II. nadstr., vrata 9).

Pravico do licitacije imajo samo one osebe in tehnična podjetja, katera doprinešajo komisiji dokaze o svojih sposobnostih in dokaze o tem, da so svoj obrat prijavili za davek in da so plačali ves davek s pripadajočimi dokladi za vsa zapadla zakonita dela kakor tudi za vse odobrene obroke po posebnih rešenjih.

Zastopniki ponudnikov se pripuste k licitaciji, ako imajo pismo polnomočje, da jih morejo na tej licitaciji zastopati. Načrti, obrazec ponudbe, proračuni stroškov, splošni in tehnični pogoji se morejo ogledati in za ceno 50 Din nabaviti vsak dan v času uradnih ur v Gradbenem oddelku direktije. Naknadne ali brzojavne ponudbe se ne sprejemajo.

Iz Direkcije državnih železnic v Subotici,
št. 15.177/1928.

Uredite si prebavo. da Vam minejo bolečine!

Bolečine v želodcu, črelih, trdo telesno odvajanje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila, slab tek — nastanejo zaradi slabe prebave. Urejujte si svojo prebavo s preizkušenim eliksirjem FIGOL, da Vam minejo bolečine. FIGOL- eliksir urejuje prebavo in Vam vrača zdravje. FIGOL proizvaja in po pošti razpošilja z navodilom o uporabi.

Ilekarna dr. Semelič, Dubrovnik 2.
Originalni zabojček s 3 steklenkami Din 105.—,
z 5 stekl. Din 245.—, 1 steklenica Din 40.—.

Vaša želja se Vam izpolni

in imeli boste obleko in perilo iz najboljšega, novomodnega blaga po zelo nizki ceni, ako si isto nabavite pri trdki

L. N. Soštarič - Maribor,
Aleksandrova cesta 13.

Smrekovi hlodi

iz letne sečnje 1928, 600—800 m³, na-
prodaj pri upravi graščine Brežice o. S.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskreno ljubljena in skrbna so-
proga, oziroma mati in stara mati, gospa

Marija Magerl roj. Jakopin

soproga lesnega industrijalca

v ponedeljek dne 9. aprila 1928 ob 1/9 uri dopoldne, v 72. letu svoje dobe, po kratki in mukopolni bolezni, previdna s svetimi zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Zemeljski ostanki nepozabne pokojne se položijo v sredo dne 11. aprila ob 4 popoldne na pokopališču v Poljčanah k večnemu počitku. — Sveta maša zadušnica se bo darovala dne 12. aprila 1928 ob 7 zjutraj v župni cerkvi v Poljčanah.

Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Poljčane, dne 9. aprila 1928.

PETER MAGERL, soprog. — KAREL MAGERL, sin. — MA-
RIJA DROFENIK roj. MAGERL, hčerka. — JOZEFA MAGERL
roj. KOHNE, sinaha. — ADELA in MAGDALENA, vnukinji.

Zahvala Za obilne dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše
nepozabne mamice, gospe

Marije Petrin roj. Banko

se vsem najtopleje zahvalujemo. — Posebna zahvala pa bodi izrečena č. g. župniku Požarju za podelitev sv. zakramentov, dalje č. duhovščini, g. g. dr. Goričarju, dr. Arku, gasil. društvu Nazarje in Pobrežje. Nadalje se zahvalujemo darovalcem vencev in vsem ostalim sorodnikom in drugim znancem, ki so nepozabno pokojnico v tako častnem številu spremili na njenem zadnjem potu.

Pobrežje, dne 3. aprila 1928.

Zalujoči otroci.

Zahvala

Povodom bolezni in smrti mojega dragega soproga

Leopolda Bizjaka

so mi prijatelji in tovariši izkazali toliko odkritosrčnega sočutja, da si štejem v dolžnost, da se vsem skupaj prav od srca zahvalim.

Posebno se pa še zahvalim č. sestram v bolnici in Leo-
nišču, ki so mu stregle s toliko požrtvovalnostjo, g. g. dr. Šla-
merju in dr. Krajcu, ki sta storila vse, da bi mu olajšala njegove
bolečine, in g. dr. Jugu, ki se je ves čas njegove bolezni zanj
zanimal.

Zahvaljujem se njegovim stanovskim tovarišem, ki so ga
v bolezni ponovno obiskovali in se skoro polnoštevilno udeležili
njegovega pogreba, železničarski godbi, Pevskemu društvu Zve-
zda v Mostah, Udruženju invalidov, Krekovi mladini, Orlom,
Vincencijevi konferenci in vsem drugim neizčisljivi njegovih
sorodnikov onstran meje, ki se v bridki tugi niso mogli udeležiti
pogreba svojega sina in brata.

Obenem ga pa vsem priporočamo v molitev.

Rozalija Bizjak roj. Janc,
vdova.

Kaj je novega

KOLENDAR.

Cetrtek, 12. aprila. Julij, Angelus, Zenon, Viktor, Saba. Jutri: Ida, Hermenegild.

Novosadska vremenska napoved za 12. aprila: Depresija bo zavladala po celi naši državi. Vreme se bo poslabšalo. Oblačnost se bo povečala. Ponekod bo deževalo. Bati se je neviht v severnih krajih in na Primorju. Najbrž bo precej močen veter v celi državi.

Dunajska vremenska napoved za 12. aprila: Po večini oblaka, ponekod dež, v severnih Alpah najbrže znižanje temperature.

Vreme v Beogradu 11. aprila: Lepo. Zelo toplo. Nad 20 stopinj.

ZGODOVINSKI DNEVI.

12. aprila: 1809 se je rodil naravoslovec Karl Darwin. — 1895 so pogorele dolenske Toplice. — 1831 se je v Bruxellesu rodil belgijski kipar in slikar Konstantin Meunier. — 1839 se je rodil ruski general in raziskovalec Nikolaj Przevalski. — 1888 je umrl v Cannesu industrijalec Ludvik Nobel. — 1894 je v Ajdovščini do tal pogorela tamonja predilnica. — 1897 so položili v Ljubljani temeljni kamen Katoliškemu domu. — 1912 je umrl v Krškem slovenski pisatelj dr. Janez Mencinger. — 1871 se je v Mariboru ustanovilo Katoliško tiskovno društvo. — 1916 je umrl bolgarski arheolog Atanas Čilingirov. — 1904 se je vršila pred Arturjem pomorska bitka, pri čemer se je potopila ruska oklopnača »Petropavlovsk«. Na njej sta utonila admiral Makarov in slikar Vasilij Vereščagin. — 1864 je cesar Maksimilijan odpotoval iz Miramara v Mehiko.

★ **Shod zaupnikov SLS ptujskega okraja** se bo vršil v nedeljo, 15. aprila, v gostilni g. župana Brenčiča v Ptuj. Politično poročilo bo podal narodni poslanec g. Vesenjak, o delu oblastne skupščine pa bodo poročali oblastni poslanci ptujskega okraja. Vsi zaupniki okraja naj se shoda gotovo udeležijo.

★ **Občni zbor delegatov SLS** se je vršil na velikonočni ponedeljek pri Sv. Petru na Kronske gori. Zborovanja se je udeležilo mnogo naših mož in fantov, ki so z zanimanjem poslušali govornike. Govorili so tajnik SLS v Mariboru g. Ovčar in oblastni poslanci slovenjgraškega okraja. Izvoljen je bil tudi nov odbor, ki jamči da bo naša stvar v župniji dobro napredovala.

★ **70 letnico svojega rojstva** je praznoval včeraj v Črešnjemcu notar g. Marko Pushnik. Jubilar je bil dolgo vrsto let notar v Vipavi, leta 1923. se je pa moral umakniti pred Italijani v Maribor. Isti dan se je poročila njegova nečakinja gdč. Marla Verhovnik, strokovna učiteljica na meščanski šoli v Ptuj, z g. Radovanom Klopčičem, slušateljem pedagoške šole v Zagrebu.

★ **Radi odsotnosti g. veliki župan dr. Vo-**

dopivec strank do nadaljnjega ne bo sprejemal.

★ **Imenovanje.** Župnik na Solčavi g. Miloš Šmid je imenovan za duhovnega svetovaleca.

★ **Umrl je 11. t. m. v Višnji gori g. F. S.**

Škrabar, trgovec in posestnik. Pogreb bo v petek ob 9 dopoldne.

★ **Novi občinski odbor v Rušah** se je v svoji prvi seji dne 5. aprila sestavil sledeče: župan g. Mirko Gorišek, ravnatelj tovarne za vžigalice, 1. svetovalec g. Ivan Ravnjak, 2. svetovalec g. Ferdo Ozvald, 3. svetovalec g. Stefan Erhatič, 4. svetovalec g. Jožef Jug. Socijalisti so se pri pogajanjih za skupno delo zadovoljili s tem, da dobijo dva svetovalca; pri seji pa so zahtevali: Ali nam dajte tri svetovalce ali pa ne sprejememo nobenega. Zgodilo se je drugo; slišali pa so tudi bridko resnico:

Vam sploh ni za nobeno delo; vam je samo za hujskarijo, da se delavstvo čuti nezadovoljno in nesrečno, da sovraži vse druge stanove in gleda v njih svoje nasprotnike in zatiralce! Dobro je bilo, da so te besede slišali tudi drugi delavci, ki so prišli poslušat. Pri prihodnji seji se bodo izvolili še odseki: gospodarski, šolski in socialni. Posebno važen bo v sedanjih razmerah socialni odsek; v Rušah primanjkuje radi velikega števila tovarniških delavcev primernih stanovanj za delavce; tovarne imajo sicer nekaj stanovanj za svoje delavce, pa vse premalo jih je za toliko število. Dosedanji občinski odbor je sezidal sicer novo veliko občinsko hišo za svoje potrebe, za drugega zdravnika, pošto in orožništvo, ni pa mislil na stanovanjsko bedo. To vprašanje bo moral rešiti novi odbor.

★ **Socialisti v Rušah** so vložili ugovor proti zadnjim volitvam, toda ugovor nima pravne podlage. Voditelji hočejo samo pokazati pred delavstvom svojo modrost in moč, poiskali pa si bodo novo blamažo. Tudi za zadnje volitve so že imeli pripravljeno vse za slovesni obhod, ker so računali da gotovo zmagaajo. Ko so pa izvedeli za neugodni izid, so takoj sneli in skrili svoje sramotilne plakate, ker so se bali posledic svoje hujskarije. Čudno se nam zdi, zakaj županstvo kot občinska policijska oblast ni takoj zahtevala odstranitve ostudnih plakatov. V takih slučajih je vsak pardon v škodo javne pravnote.

★ **Umrla je v Rušah na veliki petek** gopja Jožeta Kolar, soproga vpokoj. orožniškega narednika, i nčila na veliko noč ob izredno veliki udeležbi vseh slojev pokopana. Ruški moški zbor ji je zapel žalostinko pred hišo in na pokopališču.

★ **Naša trgovska mornarica** se je zopet povečala za en parnik. Na veliko soboto, 7. t. m., je bil v Dubrovniku krst tovarnega parnika »Carica Milica«, ki ima 10.000 bruto register. ton in je last »Atlantske paroplovitve Ivo Račić d. d. Parnik je eden največjih naših trgovskih parnikov. Cerkvene obrede je izvršil dubrovniški pomožni škof ob obili udeležbi predstavnikov vojaških in civilnih oblasti ter drugih povabljenih gostov. Parnik je bil zgrajen v Angliji. Koncem meseca odpotuje, natočen z lesom, v Južno Ameriko.

★ **Poštni upravi.** Iz D. M. v Polju smo prejeli: Tukajšnja pošta dostavlja po posameznih vaseh, počenši s 1. aprilom 1928 le trikrat na teden. To radi tega, ker je poštna uprava odvzela enega selskega poštnega dostavljalca. Časopise, denar, pakete itd. dobivajo naši občinarji sedaj mnogo pozneje; občutli smo to posebej v velikonočnih praznikih. Delavci in ostali prebivalci smo navezani na vsakdanja življenska vprašanja, s katerimi smo bili v stiku s pomočjo naših časopisov, katere dobivamo sedaj toliko pozneje. Nujno potrebno je, da poštna uprava čimprej nastavi spet še tretjega dostavljalca, kar bo v korist posameznika in cele občine. Upamo, da ustreže poštna uprava tej naši upravičeni želji.

★ **V Chicagu** je umrl dne 17. oktobra 1926 naš državljan Dan Klasič (Dane Klasič ali Klasič), rodod iz Siska ali okolice ter je zapustil okoli 900 dolarjev. Starši so mu najbrže že umrli, ena teta živi dozdnevno v nekem kraju blizu Siska. Ta teta ali bližnji Dane Klasičovi sorodniki naj se javijo pri Izsledniškem komisariatu v Zagrebu, Kamenita ulica 15. Seboj je prinesli družinsko polo, izstavljeno po pristojnem župnijskem uradu, iz katere je razvidno sorodstvo do pokojnika.

★ **Higienski zavod v Ljubljani.** Od 1. aprila 1928 so se zvišale takse za preiskave v higienskem zavodu v Ljubljani. Od tega dne

dalje velja »Pristojbenik za radove i produkte Higijenskoga zavoda v Zagrebu. Cenik je na vpogled v Higijenskem zavodu v Ljubljani. Glede popolne oprostitve plačanja takse odnosno popusta velja sledeče: Brezplačno se vrši pregled materijala: a) za one siromašne, ki imajo vsled siromaštva po zakonu pravico na brezplačno zdravniško pomoč in oskrbo v bolnici (dokazati je s svedočbo davčnega urada glede plačevanja davkov); b) za dijake, visokošolce, ki so oproščeni šolnine; c) za uradne zdravnike, ki materijal pošljejo uradno v pregled v cilju pobijanja nalezljivih bolezni; d) za vse higijenske ustanove ali zdravniške-higieničarje, ki se po svojem službenem poklicu bavijo z brezplačnim pregledom in zdravljenjem bolnikov. — 50 odstotni popust uživajo: a) državne in samoupravne bolnice, okrožni uradi in ostale javne zdravstvene ustanove; b) državni in samoupravni uradniki in člani njihovih rodbin. — Inozemci plačajo dvojno takso.

★ **Smrt dveh starih korenin.** Pri Sv. Barbari v Slov. goricah je umrl v visoki starosti 91 let Jožef Fras, bivši posestnik v Zgornji Koreni. — Umrl je Jakob Damiš, posestnik v Spodnji Poreni v starosti 82 let. Oba sta bila krepki slovenski korenini in vedno neomajno v naših vrstah. Damiš je šel še pri zadnjih volitvah ob palici na volišče in izpolnil svojo dolžnost napram stranki.

★ **Sreča v nesreči.** Pri Sv. Marku niže Ptuja v občini Nova vas je Drava že tako izpodjedla levi breg, da se je dokopalo valovje malodane do hiš. Nevarnost je za celo vas, da je Drava ne odnese v slučaju kakke večje povodnji. Pred trganjem zemlje se branijo ljudje sami z zabijanjem lesenih drog, katerim pravijo butare ali pažine. Novovaški posestnik Anton Meznarič je napravil nekaj takih butar na desnem bregu Drave in jih prepeljal preko reke v občinski ladij. Pomagal mu je pri delu voznik Anton Lovrenko in še dva delavca. Med prevažanjem se je ladija zajela ravno tamkaj, kjer je Drava globoka par metrov in je bila velika nevarnost, da utonejo ljudje in živina. Oba delavca sta plavača in sta dosegla z lahkoto desni breg. Voznik Lovrenko ne zna plavati, pa se je oprjel na srečo vola, ki ga je izvelkel iz Drave. V ladiji sta bila še Meznarič in njegova hči, ki sta se po nesreči oprjela voza, katerega so sukali valovi po Dravi. Tema dvema sta priskočila na pomoč dva korajžna fanta in ju rešila.

★ **Uboj.** V torek zvečer je obležal mrtev pri Makarjevem prelazu na Dolnji Buči, župnija Sv. Peter na Bučah, Gustl Kliček iz Sedlarjevega. Fantje so šli od dela v gorici. Prišlo je do prekeranja in do pretepa, kojega smrtna žrtev je postal Kliček. V sredo se je vršil sodni ogled na licu mesta, ki je ugotovil, da je bil napaden ubit z udarcem topega orodja po glavi. Kliček je bil zelo priden fant in splošno priljubljen.

★ **Samoumor ravnatelja splitskega poštnega ravnateljstva.** V torek jutraj je izvršil v Splitu, v poslopu bivše poštne direkcije samoumor bivši ravnatelj poštne direkcije v Splitu Rikard Zahradka. Samoumor je izvršil s svetilnim plinom v svojem kabinetu. V pisnu, ki ga je Zahradka poslal ravnatelju zagrebske direkcije Rudolfu Rupcu, sporoča, da gre v smrt v prvi vrsti radi tega, ker je depimiran radi likvidacije splitske poštne direkcije in ker je premeščen v Beograd. Razen tega so ga k njegovemu koraku silile še družinske razmere. Zahradka se je zaklenil v svoj kabinet ob 9 zvečer in so ga ob 3 jutraj našli zastrupljenega s plinom. Pokojnik je bil znan kot zelo dober in vesten uradnik. Rodil se je v Sarajevu in je imel razne visoke službe v Sarajevu in v Zagrebu, zadnje leto in pol pa je vodil splitsko direkcijo pošte in telegrafa.

★ **Ostuden zločin v Starem Vukovaru.** Te dni se je pripetil v Starem Vukovaru na Hrvatskem grozen in po vsem svojem bistvu za človeško dostojanstvo sramoten zločin.

Največja dobrota,

ki jo moremo nuditi z obzornostjo in ustom je, ako jih redno in trajno snajmo z ODOL-om.

Odol se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in brivnicah.

Pred dnevi se je na postaji Stari Vukovar igral sinček postajenačelnika Stojana Matića mali Nebojša v čakalnici v družbi dveh potnikov. Ko se je postajenačelnik za trenotek odstranil iz čakalnice in se potem vrnil, je opazil, da ni več niti njegovega sinčka niti obeh potnikov. Ker se je bal, da sta mu oba tuja odvedla sina v kak cirkus, je slučaj prijavil policiji, ki je takoj pričela z zasledovanjem in je poslal avtomobile v bližnje vasi za tučema, vendar pa otroka ni mogla najti. Šele dva dni kasneje je našel nesrečni oče svojega malega Nebojšo mrtvega za skladiščem. Na trupelcu so ugotovili sledi sadistične oskrumbe in znake, da je bil otrok zadušen z rokama. Za zločince je bila izdana tiralice, ki je imela uspeh ter sta bila oba aretirana v vasi Tovarniku in vkljena v verige odvedena v Vukovar. Prvi je Rudolf Božek, 21 letni mladenič, doma iz Martinca pri Zlatarju, drugi pa Ferdo Hole, 23 letni čevljarški pomočnik iz Osijeka. Hole v celoti priznava svoj zločin, dočim ga Božek taji. Oba sta se izdajala za trgovca s suhim mesom, salamo, ki sta jo imela pri sebi, pa sta ukradla med vožnje iz vlaka blizu Vukovarja.

★ **V cerkvi si je poglala kroglo v glavo.** Na veliki petek je izvršila v Sv. Ivanu pri Baji na Madjarskem blizu jugoslovanske meje, 18 letna Kati Gundt samoumor s strelom v glavo / tamkajšnji cerkvi sv. Marka. Kati je bila hči bogatega nemškega tovarnarja v Dresdenu in se je nahajala že leto dni v Baji, da bi se naučila madjarskega jezika. Tam se je zagledala v nekega posestnika, ki pa je bil že oženjen in je imel dvoje otrok. Na veliki petek si je v nabit polni cerkvi poglala strel v glavo. V cerkvi je nastala velika panika, ker ljudje prvi hip niso vedeli, kaj se godi. Škofijska oblast je odredila, da so cerkev na novo posvetili.

★ **Krvava Velika noč v hrvatski vasi.** Vas Slakovci blizu Vinkovcev na Hrvatskem je imela letos žalostno Veliko noč. Dva znana pretepača in razgrajča, kmet Josip Djukić in dninar Ivan Pavić sta sedela v vaški gostilni, kjer sta se zelo napila. V začetku sta bila mirna, pozneje pa so postali njuni pogovori čim glasnejši in srditejši. Proti večeru je potegnil Pavić nož in vzkliknil: »Ne bojim se te, vidiš, nož imam!« V istem hipu je skočil Djukić pokonci, odvel Pavić nož in mu z njim prizadejal sedem ran, tako, da je Pavić na licu mesta izkrmavel, zlasti, ker je nekaj sunkov prebodlo pljuča. V gostilni je nastala panika in so se gostje razšli. Medtem se je pijani Dju-

Jacques:

Mrcvarstvo

Pod tem zaglavjem sta pred leti priobčevala naš Georges in njegov zelo dobri prijatelj Munla Bekir v »Slovenec« in v »Narodnem Dnevniku« razborite članke o razvoju našega jezika. Pokazala sta, kako se naš jezik vzlic svobodi in veljavi, ki jo sedaj ima, še naprej mrevrari in vseh koncih in krajih. Germanski, a tudi italijanski in francoski vplivi so močnejši ko kdaj prej. Opiče posnemanje tujih miselnih zvez je stopilo na mesto tujih besed, ki smo se jih domala vendarle otresli.

Za »največje šintarje našega jezika« je proglasil bojeviti Georges naše juriste. Ne vem, če je baš pravo zadel, ko jim je naklonil to odklikovanje; priznati pa moram, da se zastopniki te panoge, posebno sodni juristi in vseučiliški profesorji, prav pošteno trudijo, da nam podajo lep, čist in izglajen jezik. Za Georgesovo priznanje pa se menda — in kakor vse kaže, s precejšnjim upanjem — za »lavorike« pehaajo oni, ki bi morali najbolj skrbeti za lepoto in izvirnost jezika: naši novinarji. Slog naših novlin je v resnici postala bogata zakladnica za vsakogar, ki išče primerov, kako se ne sme pisati po slovensko. Hitrica, v kateri deluje novinar, ne zmanjša njegove krivde, če nam prinaša dan za dnevom najdebelejših germanizmov in italijanizmov polno košaro.

Zakaj ne misli slovensko? Odgovor: za to ne, ker živi v obeležju, kjer ne najde dovolj močnih protivnih utežev zoper presilno navlako, ki se mu kopiči v glavi po branju

nemških, francoskih, italijanskih novlin in spisov, zoper oni moment vstrajnosti, ki prevladuje naše fizično in duhovno življenje. Tu imaš izraz, uglasjen, izbrušen v vsakdanji rabi tujega jezika: kaj je bolj naravno ko to, da ga brez globljega premišljevanja (za to ni časa!) prevajaš, kakor pač kaže, v potrpežljivo slovensčino.

Zoper to nebržnost in duševno lenobo brezdušnega prevajanja, ki tira naš čvrsti in kleni jezik na natezalnico tujih misli in izžema iz njega na ta način najhujše izrodke, so se borili vsi prosvitljeni duhovi našega rodu od Levstika preko Levca, Streklja, Škrabca do Funteka, Breznika in Župančiča; kakor vse kaže, se pa zlo še vedno ne da zatreti, ker se piči uspehi slovniškega pouka v praktičnem življenju le prehitro pozabljajo.

Uradništvu in novinarjem slede na poti mrevrstva v primerni razdalji, a ničmanj uspešno naši tehniki, a tudi naši trgovci in industrijanci.

Zanimiv, a obenem žalosten pojav: Razumnštvo se čimbolj oddaljuje od korenine svojega bista, od preprostega naroda, čigar govornica je bila in ostane vedno svetli in sveti vzrdenec najkrajnjega izporočila davnih dedov — naše besede in misli.

Misliti po slovensko je prvo, govor je le posledica tega dejstva. A misel slovenska je tako različna od misli drugih narodov, celo najsorodnejših, da uvrstili lahko v miselno zvezo kopico slovenskih besed, a te pravi Slovenec ne bode razumel.

Ena izmed pglavitih lastnosti slovenske misli je njena objektivnost. Tuj ji je nemški subjektivizem in njega po-

sledica, posebljevanje (personifikacija), tuje so vse zveržene gerundijske sestave, če mogoče s celim repom roditeljske za seboj, tuje miselne zveze, kakor n. pr.: »imam glavobole«, »imam izpuščaje«, »imam predavanje«, »posedujem možnost«, itd. celo tuj in odvraten pa neosebno delujoč »se«, ta od naših Primorcev k nam zaneseni zopni italijanizem, ki ga po vsej pravici graja pisec »Porenjskih pisem«.

Ali nismo v mrcvarstvu res že daleč, ako se upa slovenski »reporter« zapisati, da slovenski študent »postavi svojega moža« le še pri evičku in klobasi? Ali pa: Glavnega zastopnika družbe se je izpustilo »na proste« nogo! — Petkov, ki je že star mož, mora že delj časa »varovati posteljico«. Ali celo to, da je ta in ta umetnik »zlo-mil s tradicijo...« Človeku, ki kolikaj ljubí svoj jezik, se ob takih jezikovnih nagusnostih obrača želodec.

Neverjetno, a resnično je tudi, kako smo v 10. letu po osvobodjenju v verigah najgršega širokoustenja, ki se je zajedlo iz tujine v našo besedo, kako rabimo izraze in rečenice, ki so se jih Nemci medtem že iznebili: kakor oni ogibni secesijski stavbni slog od predvečera, ki preplavlja danes naše prej tako lepe vasi in trge, potem ko so ga po glavnih mestih že vrgli na cesto.

Nemci so v novejšem času (glej Wortmannovo knjižico »Allerhand Sprachdummheiten«) vrgli svoje »denselben, dieselben«, »welch letzterer«, diesbezüglich, statigefundener, in Betracht Erwägung ziehen, zur Auf-führung gelangt, es wurde sich«, »der obige«, »seitens«, »aus Anlass«, »betreffs« un-

ter Zugrundelegung, auf Grund, gelegentlich, behufs, zwecks, im Wege« med staro šaro in skušajo, čeprav s težavo, zmanjšati hipertrofijo in napihnjenost svojega izraževanja s tem, da zopet rabijo enostavne glagole in prislove, mi pa uvajamo v svoj jezik, čigar moč je v klenem glagolu, s slastjo od Nemcev zavrnjene tvorbe ter ga s puhlimi in ob-jestnimi frazami napihujemo do nemogočnosti.

Vseposvods se »matra«, »stavi« predlo-gec, »stavi« vprašanja, spisi se predlagajo le še »v prigibu«, »predvideva se«, napeta (se-vedat) dejanja se ne vrše več, ampak se »odigravajo« (svet je že postal kino!), »topo-gledno« (diesbezüglich) se »izveštava«. Naš »čec« je premalo nobel, nadomestuje ga pre-lepi »v slučaju da«; tudi »po« je padel v ne-milost. Po \$... zakona je prekmetsko, lepo je le: »v smislu določil« šac, ali še lepše: »glasom« ali »temeljem do-ločil« \$...; namesto krepkega za je sto-pila spakedranka »v svrho« (>behufs«); »ob« je za lenomiselnost moderneža vse premalo; pridati mora ob priliki ali še lepše o priliki ali povodom; bognejad, da bi kdo rekel le: če treba, to ni pismeno, ampak: v slučaju potrebe. Tako se »tvori« nova pisarija: Oj zlati vek zdaj mu-zam našim pride!

Nekoč smo se borili za slovensčino v ura-dih: zdaj se moramo boriti zoper to sloven-ščino. Prislov: prej, zdaj obenem, so izginili iz njenega besedišča, nadomestjajo jih »svoje-

* Kako pa drugače ko topo gledno. »aj bistrost duha je šla ad »acta«.

za drugega. Prebivalstvo je razočarano nad takšnim zapravljanjem državnega denarja. Država se militarizira, o čemer priča okolnost, da je prometni minister vedno general.

Promet na jugoslovanski-grški meji ni omejen

v Atene, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Zaimis je danes odgovoril na korak jugoslovanskega poslanstva, da je grški vladi neznan, da bi se število jugoslovanskih vagonov na meji omejilo za nadaljnjo vožnjo, kar se je hotelo smatrati za slično odredbo, kakor se je deloma zgodilo na albanski meji.

Češkoslovaški komentar.

v Praga, 11. aprila. (Tel. Slov.) Uradna »Češkoslovenska Republika« imenuje vse vesti, ki se tičejo potovanja Zaleskega v Rim, fantazije, dasi je svet lahko radoval na uspeh posvetovanj, ker je možno, da hoče Mussolini napraviti Poljsko za orodje svoje politike; vendar je dvomljivo, ali se bo dala Poljska od svoje dosedanje pametne politike zavest v politiko negotovosti in eksperimentiranja.

Madarsko-italijanska paroplovna družba

v Milan, 11. aprila. Madjarski trgovinski minister Herman je izjavil v nekem intervjuju, da ni prišel v Milan radi posebnih gospodarskih pogajanj, temveč samo na otvoritev mednarodnega vzorčnega velesejma. Da je izjavil, da se bodo vršila pogajanja s tržaško paroplovno družbo Cosulich za skupno organizacijo ene ali dveh paroplovnih prog pod madjarsko zastavo v Levantu in Egipt, kateri bo financirala neka madjarska družba, madjarska vlada pa dala subvencije. Glede Jugoslavije bi bilo treba urediti samo vprašanje tranzita.

Vsi madjarski listi v Romuniji prepovedani.

v Budimpešta, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Kakor se poroča iz Bukarešte, je romunska vlada za vse romunsko ozemlje prepovedala razširjanje madjarskih listov.

Nobile pri Mussoliniju

v Milan, 11. aprila. (Tel. Slov.) Mussolini je danes sprejel generala Nobila za slovo pred poletom na severni tečaj. Obenem so v hangarju Biaggio pri Milanu slovesno krstili zrakoplov »Italia«. Cerkevno posvečenje je opravil nadškof iz Loretta monsig. Cossio. Slavnosti so se udeležile tudi vojaške oblasti in župan Belloni. Razen generala Nobila je bilo pri tem prisotno tudi vse moštvo in švedski meteorolog prof. Malgreen. Milanski nadškof kardinal Cusi je ekspediciji izročil hrastov križ, ki ga je daroval papež, da ga vržejo na zemljo na severnem tečaju. Beneški župan je poveljniku zrakoplova Marianu izročil tudi plaketo sv. Marka, da se vsadi v italijansko trikoloro na severnem tečaju. Starta pred koncem tedna ni pričakovati.

Minister Beneš je zdrav

v Praga, 11. aprila. (Tel. Slov.) Nasproti vestem, ki se širijo v zadnjem času, se ugotavlja, da je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš popolnoma zdrav. Po končanem delu v varnostnem komiteju bo šel dr. Beneš na svoj dopust v Anglijo, odkoder se bo preko Pariza vrnil v Prago. Tudi vesti o demisiji češkoslovaškega finančnega ministra dr. Engliša so povsem neresnične. Dr. Engliš bo v kratkem zopet nastopil službo; sedaj se nahaja na dopustu.

Češkoslovaška vrača dolge

v Pariz, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) »New-york Herald« javlja kot znak ugodnega finančnega položaja Češkoslovaške, da je Češkoslovaška 1. aprila t. l. vrnila 7 in pol milijonsko posojilo v zlatu iz leta 1925, ki je prvotno znašalo 50 milijonov dolarjev in se je imelo plačati v 20 letih.

Državni udar v Litvi

v Berlin, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Kakor se poroča iz Kovna, je litovska vlada razpustila parlament, ne da bi obenem razpisala nove volitve. Razpuščena je bila tudi pisarna parlamenta, uradniki pa so bili prideljeni raznim ministrstvom. Arhive in dokumente so zapečatili. S tem je diktatura izločila tudi parlament in litovsko ustavo.

Nevesta odvedla pisatelja iz zapora

v Berlin, 11. aprila. (Tel. Slov.) Prav kakor na ameriškem divjem zapadu se je zgodilo danes, da je komunističnega pisatelja Otona Brauna, ki se je radi veleizdaje nahajal poldrugo leto v preiskovalnem zaporu v Moabitu, odvedla iz zapora sobotženka in nevesta Olga Benario, ki ni bila v preiskovalnem zaporu. V ječo je prišlo 7 mladih moških z revolverji, ki so stražnikom zaklicali: »Roke kvišku!« jih premagali in odvedli zaprtega Brauna. Stražniki so prepozno poklicali pomoč, tako da je tolpa z Braunom pobegnila. Ujeli so samo enega od njih, ki pa noče dati o napadu in tovariših nobenih pojasnil.

Trebušni legar v Albaniji. V hanškem okraju se je pojavil trebušni legar. Po naredbah oblasti se je ves okraj izoliral. Kakor se uradno zatrjuje, epidemija že pojema.

Anketa o delavskem zavarovanju v Celju

Včeraj je bil v celjskem Narodnem domu sestanek delavcev, delodajalcev in njihovih zastopnikov. Sestanek je imel namen, da se prizadeji porazgovore z upravo Okrožnega urada glede prečih vprašanj delavskega zavarovanja in njegove organizacije sploh, kakor tudi glede posebnih tozadevnih želja celjskega in okoliškega delavstva.

Sestanek se je udeležilo precejšnje število zastopnikov, med njimi celjski podžupan dr. Ogrizek in oblastni poslanec Cestnik. Razpravljanje je potekalo v najlepšem redu, vsi govorniki so nastopali strogo stvarno z veliko ljubeznijo za predmet, ki je bil v razpravi.

Sestanek je otvoril in ga vodil predsednik OUZD g. Krek in v uvodnih besedah označil pomen teh posvetovanj: Razblijniti naj nepoučenost, izpodneso naj tla napačni in škodljivi govori o nedostatkih, dajejo naj pojasnila prizadetim, pospešujejo naj misel za soc. zavarovanje in skrb vzbujajo za njegov prospeh. Skrbne nege, veliko ljubezni in požrtvovalnosti zahteva zavarovanje zlasti še sedaj, ko še ni preživelo kritičnih let, ni še ustaljen ustroj njegove organizacije, vedno vstajajo nove nevarnosti, ki groze zrušiti kar je že ustvarjenega.

Slovenski delavec in delodajalec se zaveda pomena zavarovanja, podrobnosti pa so še, ki kvarijo njegov dober glas v preveliki in neopravičeni meri. To je treba sproti odstraniti in utirati napredek. Ta namen imajo podobni sestanki.

Ravnatelj dr. Bohinjec je podal obširno poročilo o stanju slovenskega Okrožnega urada. Nazorno je risal težave zavoda radi

pičlih denarnih sredstev in vedno večjih zahtev, ki se stavijo nanj. Opozoril je zastopnike delodajalcev zlasti na dejstvo, da prispevek za zavarovanje danes ne odgovarja več dajatvam, ki jih zakon predvideva, ker so odpadle mnoge skupine dobrih zavarovancev, s katerimi je zakonodajalec pri odmeri prispevka računal. Ugotovil je, da so sedanji prispevki sorazmerno nižji kot v drugih državah, pa tudi nižji kot pri nas pred vojno. Zato je gospodarstvo zlasti v bolniški panogi zavarovanja težko in sploh mogoče le, če delodajalci vestno in točno izpolnjujejo svoje obveznosti. Soc. zavarovanje ne more upoštevati gospodarskih kriz, kajti bolezen ne čaka in ni manjša, če je gospodarska kriza večja. To je treba uvaževati, pa se bo marsikaj, kar se danes razumeva kot škana, pravilno pojmovalo kot neobhodna odredba. Govoril je obširno o upravi zavoda, o organizaciji zdravniške službe, zdravilnih in zdraviljenju, industrijski higijeni, o neugodah in preprečevanju nezgod in zavarovalni prosveti med delavstvom. Končno je navedel nekaj najvažnejših in najznačilnejših postavk iz zadnjega računskega zaključka OUZD. Zadnje letno poročilo bo urad itak natisnil in bo javnosti na razpolago.

K debati so se oglasili: dr. Ogrizek, Volk, Komavli, Böhm, Rebek, Zabkar in drugi udeleženci. Na vprašanja sta predsednik in ravnatelj dala takoj pojasnila.

Sestanek je trajal do ene ure popoldne in je veliko pripomogel k boljšemu razumevanju in popularizaciji zavarovanja v Celju in okolici. Vsi zastopniki so naglašali potrebo naj bi se taki sestanki pogostejše vršili.

Občinske volitve v ptuiskem okraju

Nedavno so se vršile v vseh občinah ptujskega sodnega okraja, ki je eden največjih v Sloveniji, volitve v občinske zastopstva. Te volitve so v marsikaterem oziru jako zanimive, ker so pokazale na eni strani veliko politično in gospodarsko razcepjenost med občani, ki temelji v prvi vrsti samo na lokalnih osebnih interesih, na drugi strani pa so pokazale velik razmah Slovenske ljudske stranke, ki se je povsod uveljavila bodisi samostojno, ali pa prilagodeč se posebnim krajevnim razmeram pod imenom gospodarskih list ali kmetičke zveze. Najlepše se vidi njena moč in ugled iz rezultatov v posameznih občinah, katere se nam je posrečilo pred nedavnim časom dobiti.

Po ena kandidatna, in sicer lista SLS je bila vložena v občinah Borovci, Destinci, Drstela, Mala vas, Mostni vrh, Moškanjci, Podvinci, Slomi, Slovenja vas, Skorišnjak, Sv. Marko, Sv. Trojica v Halozah, Sv. Urban, Trnovska vas, Trnovski vrh, Velika Varnica in Veliki Oklč.

Po ena lista je bila vložena tudi še v občini Bišečki vrh (gospodarska lista), Gradišča (gospodarska stranka), Gruškovje (kmetička zveza) in Zavrč (kmetička delavska stranka).

Po dve listi sta bili vloženi v občinah Dolena: Združena gospodarska zveza (37 glasov in 3 odbornike), Kmetička zveza (71:6); Gajinci: SLS (36:3), Kmetička zveza (36:4); Hlapci: SLS (37:4); slov. kmetička stranka (31:3); Janeževci: SLS (32:3), kmetička zveza (37:4); Krčevina: Napredna gospodarska stranka (80:1), Kmetička delavska zveza (123:8); Kitar: SLS (54:4), »Lista 72« (57:5); Mezgovci: Gospodarska stranka (27:5), SLS (14:2); Pravec: SLS (62:5), gospodarska lista (26:2); Polanci: SLS (86:7), »mali posestniki« (30:2); Ragovnica: SLS (109:6), Kmetička delavska zveza (53:3); Sakušak: SLS (37:4), krajevna lista Sakušak (54:5); Sedlaček: SLS (58:6), združena gospodarska zveza (24:3); Slatina: slov. kmetička zveza (18:2), slov. kmetička stranka (44:5); Spuhlja: združeni posestniki (66:4), SLS (71:5); Sv. Andrej v Slov. gorah: gospodarska stranka SLS (173:13), lista posestnikov, obrtnikov i. dr. (47:4); Sv. Marija nize Ptuj: SLS (61:5), nepristranski (38:2); Turški vrh: kmetička zveza (40:3), SLS (66:6).

Po tri kandidatne liste so bile vložene v občinah: Breg pri Ptuj: kmetička delavska zveza (120:7), gospodarska stranka (80:5), SLS (85:5); Brstje: SLS (37:3), združeni mali posestniki (23:2), narodna radikalna stranka (31:2); Bukovci: SLS (38:3), gospodarska stranka (21:1), kmetička delavska stranka (75:5); Formin: SLS (26:3), zveza malih posestnikov (15:2), gospodarska lista (15:2); Grajski vrh: kmetičko delavska stranka (26:2), SLS (72:6), strokovna zveza viničarjev i. dr. (19:1); Gruškovci: SLS (26:3), slov. kmetička stranka (43:5), slov. delavska stranka (13:1); Levanci: lista združenih strank (27:3), SLS (22:3), lista Antona Krambergerja (6:1); Lotič: gospodarska stranka (15:2), SLS (11:1), lista Ločki vrh (20:4); Majšperk: uslužbeni tovarne stroji (107:8), SLS (76:5), kmetička delavska stranka (67:4); Muretinci: SLS (33:4), lista Simona Kostanjeveca (26:3); Zelarica lista (4:—); Nova cerkev: slov. kmetička zveza (42:3); Podlehnik: občna kmetička delavska lista (16:2), SLS (35:3), gospodarska stranka (25:2); Ptujška gora: SLS (99:8), združena gospodarska lista (56:5), gospodarska lista malih posestnikov (43:4); Sv. Božena v Halozah: J. Zunkovič in tov. (78:5), soc. demokratska stranka (43:3), Martin Fideršek in tov. (15:1); Sv. Lovren na Dravskem polju: SLS (138:13), gospodarska delavska stranka (104:9), obrtniška lista (30:3); Škola: SLS (19:1), kmetička delavska zveza (90:7), neodvisna gospodarska stranka (11:1); Vavre: združena napredna stranka (59:5), združena kmetička delavska lista (38:2), napredna gospodarska delavska lista (31:2); Zaborci: SLS (57:4), kmetička zveza (31:2), lista Andreja Horvata (12:1); Zagorci: SLS (27:2), lista Antona Čušar (31:3), gospodarska lista (16:2).

Po tri kandidatne liste so bile vložene v sledečih občinah: Dravci: skupina Mere (26:3), skupina Selinšek (16:2), slov. kmetička delavska stranka (12:1), Anton Babjančič (8:1); Potensak: gospodarska lista (33:4), lista Martin Poznič (26:2), slov. kmetička zveza (5:—), SLS (14:1); Sv. Elžabeta: demokratska stranka (20:2), gospodarska napredna stranka (26:2), SLS (30:3), socialistična stranka (5:—); Trnovci: SLS: obč. slov. gospodarska lista (20:2), SLS (23:2), kmetička zveza (19:2), Jakob Muzek (18:1); Vurberk: SLS (80:5), Krekijeva lista (50:3), lista delavcev in malih posestnikov (65:4), Zelenikova lista (78:5).

Po pet ali več kandidatnih list je bilo vloženo v občinah: Cirkovci: kmetičko del. stranka (69:4), združena lista obrtnikov i. dr. (25:2), združena gospodarska lista (58:3), SLS (56:4), ljudska stran-

ka treh vasi (67:4); Dragovič: napredna gospodarska stranka (17:2), gospodarska zveza (12:1), gospodarska stranka (7:1), SLS (12:1), kmetička zveza (18:2); Hajdina: kmetička zveza (62:4), združeni kmetje in delavci (13:—), skupina agrarnih interesentov (80:2), SLS (23:1), kmetička delavska zveza (32:2); Jurovci: SLS (38:3), kmetička zveza (9:1), fantovska lista (15:1), gospodarska lista (8:—), napredna gospodarska stranka (15:1), slov. kmetička stranka (11:1); Lancovci: SLS (21:2), lista Jos. Mlakar (11:1), kmetička zveza (7:—), obrtna zveza (28:2), gospodarska zveza (14:1), občna napredna stranka (9:1), fantovska zveza (—:—); Pacinje: SLS (77:6), kmetička zveza (45:3), stranka združenih posestnikov (39:2), gospodarska stranka (50:4), kmetička delavska zveza (38:2); Pobrežje: združena občna gospodarska lista (37:2), kmetičko delavska zveza (30:2), občna kmetička delavska lista (21:1), pobreška in šturmovska stranka (12:—), SLS (23:1), lista Josipa Koderman (23:1), Šimenkova lista (28:1), združena napredna lista (24:1); Stojenci: slov. kmetička stranka (21:2), gospodarska nadstrankarska lista (28:2), napredna gospodarska lista (20:1), SLS (24:2), lista Alojza Vajda (31:2); Sv. Andrej v Leskovcu: gospodarska lista kmetov in obrtnikov (42:4), kmetičko gospodarska lista (14:1), viničarska lista (17:1), SLS (40:3), združena nepolitična gospodarska stranka (9:—); Sv. Barbara v Halozah: nepristranska stranka (37:3), SLS (20:1), slov. kmetička stranka (23:2), gospodarska stranka (16:1), slov. kmetička neodvisna stranka (9:1), slov. demokratska stranka (8:—), gospodarska izven strank (14:1); Zgornja Pristava: obrtna gospodarska stranka (18:2), združena gospodarska stranka (5:1), obrtno delavska stranka (12:1), kmetičko gospodarska stranka (18:1), kmetičko delavska zveza (10:1), lista Jakoba Murko (14:1).

Kakor iz tega izhaja obširnih volitev v ptujskem sodnem okraju izhaja, je slovenska ljudska stranka res edina politična zastopnica našega naroda. Po svoji trezni, poštenosti in dobro zasnovani politiki, ki jo izvajajo njeni poslanci v Belgradu in Sloveniji, nadkriljuje vse druge stranke in stranke, ki so si komaj upale s svojo pravo barvo na dan. Značilno je za samostojno demokratsko stranko, da si je upala nastopiti samo v eni občini pod svojo pravo firmo. Kakor izgleda, se je naš narod po prekratni viharini politični dobil končno politično opredelil v prilog Slovenske ljudske stranke, in to bo moral pisec naše politične zgodovine, ko odloča ljudstvo samo o svoji usodi, vseskoar upoštevati in uvaževati. V enotni politični organizaciji našega ljudstva pa leži tudi njegova moč in garancija za srečnejšo bodočnost.

Kakor smo napovedovali

V sobotnem »Slovenec« smo naprej povedali kako bo KDK organizirala »veličastno« manifestacijo v Splitu, kakor je organizirala vse druge shode v zadnjem času. Res »Jutro« poroča o »velikanski udeležbi množice«, ki so poslušale Radiča in Pribičevića. Če pa pogledamo druge dalmatinske liste, je pa slika te veličastnosti hitro drugačna. Tako piše »Država«, glasilo radikalne stranke v Splitu o tem shodu takole: »Ne samo v Splitu, ampak v celji srednji Dalmaciji so razvili radičevci in samostojni demokrati doslej nepoznano akcijo za pripravo tega shoda. Kar je najvažnejše so naročili več parobrodov, ki so brezplačno prevažali udeležence celo iz Biograda na moru. Ne samo to. Udeležencem so dajali celo potne dijete v naravi in v denarju, samo, da so obljubili, da gredo na shod.

Tako: Iz Zagreba zastojnski posebni vlak; v Dalmaciji pa zastojnski parniki. Kdo bi bil tepec in bi se ne poslužil te preugodne prilike, ki se najbrže ne bo nudila več tako kmalu. Ali ni to resnična manifestacija seljačke demokracije. Take shode si lahko privoščijo vsaki, ki ima veselje in denar zato. Vedno in vselej bo dobil na tisoče »hvaležnih« udeležencev.

Izbirajte pri nas!

Nudimo najbogatejšo izbero pomladanskega blaga najmodernejših vzorcev za obleke za gospode ob najnižjih cenah.

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Mussolinijeva skrivnost

Odkar sta grška in romunska zunanja ministra sklenila 21. marca v Ženevi razsodiščno in pogodbo o nenapadnji, niso prenehale govorice, da se pripravljajo nekaj novega v diplomatskem svetu. Te vesti so dobile nazornejšo obliko z velikonočnimi sestanki zunanjih politikov z Mussolinijem. Grški in turški zunanji ministri sta svoje razgovore nadaljevala v Italiji sprčo italijanskega diktatorja. Tajno se je odpeljal v Benetke tudi madjarski ministrski predsednik Bethlen, a od sobote dalje se mu v Italiji poljski zunanji minister Zaleski. K tem se je pridružil še bolgarski zunanji minister Burvov, katerega je obskal Tefvik bej v Sofiji, ko se je vračal iz Italije v Turčijo.

Razumljivo, da je evropski tisk planil po koncu in začel pisati o novi obkroževalni politiki napram Jugoslaviji, zlasti še radi spremljanju okolnosti na jugoslovanskih mejah: Albansko-italijanska carinska unija, katere prva bodoča etapa naj bi bilo carinsko zaprtje, ki se mnogokrat v zgodovini ni ravno mirno končalo; oziroma bi Italija pod carinskim plaščem utihotapljala v Albanijo živi in mrtvi vojaški material, v kolikor ga ne more očitno. Albanija je zaprla za nekaj časa meje in se izgovarjala na tifus; najnovejša pa naj bi bilo zaprtje grško-jugoslovanske meje. Posebno pa je padlo v oči, da se Jugoslavija ne pogaja z Italijo tako očitno kot druge države in za marsikoga je bil sklep gotov: Ker brez Jugoslavije, gre torej najnovejša diplomatska ofenziva proti Jugoslaviji.

Drugim ni šlo v glavo, kako bi bilo mogoče na enkrat združiti države, katerih interesi so bili do sedaj skoraj nepremostljivo nasprotni. Turčija in Italija, ste bili, odkar je Kemal paša proglasil malo Azijo za brezpopojno turško narodno posest, kamor se nima njih vmešavati in odkar se je Italija postavila v vprašanju Mosula absolutno za Anglijo, ne ravno prijatelji. Turčija in Grčija sta se vojskovali in tudi tu so kakemu dobremu sporazumu na potu gore težav. Modrejši kot Salomon pa bi moral biti, kdor bi sprijaznil Madjarsko in Romunijo, da bi istočasno ustregel madjarskemu irendentizmu ter obstoječemu romunskemu posestnemu stanju. Zato je nastala verzija, da ima vladavina kot taka nekaj skupnega z istovrstnimi somišljeniki. Če je mogoča ozka vez med komunističnimi državnimi zajednicami, zakaj bi ne bila med desničarsko-avtokratičnimi diktatorji?

Med vrsticami se je dalje mnogo bralo o pojačenem angleškem vplivu na kontinentu; Mussolini naj bi plaval v teh vodah. Angleška diplomacija je bila neprestano na delu, da odvrne Turčijo od Rusije; zato ji je dala tudi posojilo. Angleži so hoteli izpodrinuti francoski vpliv iz Poljske. Znano je, da se je v tej zvezi govorilo o podkarpatski Rusiji, ki naj pripade Poljski, da dobe tako Poljaki neposredne zveze z Madjari, ki so itak angleški varovanci. Znano je tudi, da vodi grško zunanjo in notranjo politiko Anglija, da je isti vpliv zelo jak tudi v Bolgariji, da o Italiji sploh ne govorimo. Torej ekspanzivna angleška politika.

Z italijanske strani se naglašja, da gre za italijanski vpliv v sredozemskem morju in za razbitje male antante, k čemur naj bi pripomogla ravno Poljska s tem, da soglasi s Mussolinijevim spremembo Trianaona, kar pomeni praktično povečano Madjarsko. Italija naj bi nudila Poljski kot protiuslugo garancijo njenih meja proti vzhodu in zapadu — komunistom in germanski maščevalnosti. Iz krogov, ki redno posejajo Ženevo, pa se namiguje, da hodi Mussolini svojo pot. Kot se v Ženevi razgovarjajo Chamberlain-Briand in Stresemann, tako se hoče v svojem lastnem delokrogu vrtneti Mussolini sam.

Vsi komentariji pa dokazujejo, da plava javnost v popolni nejasnosti. Morda pripravlja Mussolini je teren za eventualni lasten blok skupaj z Anglijo? Morda se hoče kot avtokrat le osebno informirati in ne vedo niti njegovi poslaniki njegovih namer? Ali hoče pritisniti na francosko-italijanska in jugoslovansko-italijanska pogajanja? Ali pa imamo opraviti z njegovo znano intuitivnostjo, ki je dvignila že mnogo prahu, a malo praktičnih posledic?

Gotovo je, da tudi zunanja politika ni nikak z zakonska vez, ki bi ne fluktuirala in napadala, kar je še nedavno blagoslavljala. Gotovo je tudi, da so v Evropi nove kombinacije na vidiku; da je n. pr. reparacijski agent Parker Gilbert šel od Poincaréja v Rim, kamor je istotak prišel nemški finančni minister dr. Köhler! Kjer pa gre za reparacije, gre tudi za politiko. Istotako je gotovo, da zveze ne nastajajo tjavendan, da je evropsko stanje v glavnih obrisih ustaljeno. Zato podčrtavajo najmerodajnejši politiki ohranitev obstoječega, mir, normalen razvoj. Pri vsem tem pa je jasno, da so te poteze misel male antante le še utrdile in da se Jugoslavija, četudi ne tako glasno, z Italijo mirno in svobodno pogaja. Končni, vsesplošni sporazum, ne samo glede posameznih konvencij, bi bil obeima državama le v prid.

Utopljeni v Komeškem jezeru. Število smrtnih žrtev na Komeškem jezeru je naraslo na 15. Dosedaj so potegnili iz vode 12 mrtvecev. Nesreča se je zgodila vsled tega, ker je bil čoln prenapolnjen.

Italija dobila zlato iz Amerike. S parnikom »Saturnia« je iz Newyorka dospela pošiljatev 5 ton zlata za italijansko emisijsko banko v Neaplu, katero pošiljatev so prevzeli uradniki italijanske narodne banke.

Sport

SK Jadran. V petek, 16. t. m. obvezen trening za vse igralce prvega moštva in rezerve na klubovem igrišču. Vsi naj prinese opremo s seboj. Važno radi nedeljske tekme.

Sportno društvo »Vrhnika« priredi v nedeljo, dne 15. aprila prvo pomladansko otvoritveno kolesarsko dirko na progi Vrhnika-Borovnica. Start na Glavnem trgu ob pol 3. pop. na Vrhniki. Cilj pred Sokolovim domom v Borovnici. Dirka se v dveh skupinah. Prijave do 14. t. m. načelniku g. Jože-tu Gromu. Vrh se samo ob lepem vremenu.

NOGOMET.

Velikonočne praznike so izrabili naši sportni klubi za mnogoštevilne prireditve, med katerimi prevladujejo seveda nogometne tekme. Vreme v nedeljo prireditvam ni bilo naklonjeno; povsod v naših krajih se je igralo med dežjem in na razmočenem terenu. Med prireditvami omenjamo na prvem mestu meddržavno tekmo

Jugoslavija-Turška.

ki se je vršila v Zagrebu in končala s sigurno zmago našega teama v razmerju 2:1. Turška reprezentanca se nahaja že na potu na amsterdamsko Olimpijado; namenjena je za enkrat v Prago, kjer bo do Olimpijade trenirala pod češkimi trenerji. — Igrji je prisostvovalo 8000 gledalcev, vodil jo je budimpeštanski sodnik Ivančič.

Kispesti AC:Ilirija 8:5 in 4:3. Kispesti AC je predstavil v Ljubljani madjarski sport v najboljši luči. Spada med najboljša moštva, ki so dosegla gostovala v Ljubljani; tekmo drugega dne, ko je tudi Ilirija pokazala odlično igro, treba uvrstiti med najlepše nogometne tekme, ki so se odigrale v Ljubljani. Madjarski profesionalci imajo nasproti nekaterim dunajskim klubom, ki smo jih videli pri nas (WACI) veliko krednost, da igrajo s ambicijo, absolutno fair in disciplinirano. Tudi v tehniki in taktiki so jim vsaj dorekli, ako jih celo ne nadkričujejo.

Ilirija je prvi dan v težkem terenu le s težavo sledila igri gostov, vendar je vzdržala odprto igro. Drugi dan je pokazala tudi enajstotica našega podveznega prvaka prav dobro igro, to zlasti v prvem polčasu, ko je dosegla rahlo premoč v polju. V brzini in prodornosti in v igri z glavo je bila ta dan Madjarom vsaj enakovredna in Kispest je moral napeti vse sile, da je odločil igro v svoj prid.

Nenavadni rezultat 8:5 prvega dne je pripisovati razmnoženim tlem; zelo zaposlena vratarja obeh moštev sta bila stavljeni pred posebno težko nalogo. Indisponiranost madjarskega vratarja Dénesa in negotovost Miklavčiča v голу Ilirije sta tudi doprineela svoj delež k temu rezultatu. Ples in Dekleva sta slabo igro, ki sta jo igrala prvi dan, docela popravila v drugi tekmi. Verovšek, Šiška, Zupančič I., Lado, Košenina in Oman so igrali oba dni dobro, Volkar je drugi dan pokazal solidno in koristno igro, moral pa je v drugi polovici vsled poškodbe izstopiti. Doberlet letos še ni v formi; oba dni je vsaj dve tretjini igre zapravil nezaposlen v izollirani, brezizgledni poziciji, prepustajoč soigralcem, predvsem Omanu, da opravi njegov penzum dela v igri v polju; mojstrski dribling, s katerim je pretvoril Omanovo predložko koncem druge igre v 3. gol za Ilirijo, je edini spominjal na njegovo odlično lanske formo.

Tekmama je prisostvovalo vsak dan okrog 1200 gledalcev — premalo, da bi mogla Ilirija v v doglednem času zopet riskirati tako gostovanje. Opetovano smo že rekli, da naše občinstvo zelo veliko zahteva, toda zelo malo nudi. Na Madjare je napravila Ljubljana sicer izvrsten utis. Čudili so se, da se zadržijo občinstvo med tekmo dosti pasivno. Doma so navajeni, da publika igra z moštvom, da ga podžiga in hrabri.

Mariborski klubi so pokazali o praznikih veliko delavnost. Zeleničarji so igrali doma z ljubljanskim Hermesom (2:2), SSK Maribor v Beljaku proti Villacher SV (prvi dan 4:1, drugi dan 3:2). Rapid je igral z rezervno Ptuju (5:3), s prvim moštvom pa v Čakovcu (prvi dan 4:3, drugi dan 4:2). Tudi rezervna in juniorska moštva so odigrala nekoliko tekem.

Ostale domače tekme: V Celju sta igrala SK Celje in Atletik SK v nedeljo namesto razpisane prvenstvene tekme samo prijateljsko tekmo. Prvenstveno tekmo je SK Celje par forfait prepustilo nasprotniku. Nadomestna prijateljska tekma žal ni potekla niti malo prijateljsko. Zlasti Atletik so bili nedisciplinirani, vsled česar je bilo na prostoru nekoliko incidentov, tekma pa je bila 10 minut pred pravilnim časom prekinjena. Steer se glasi izid 5:3 za Atl. SK. Sportu s to prireditvijo ni bila izkazana nikakoli usluga; še ono malo publike, ki je prišla na igrišče, se je ozlovoljena nad takimi »sportom« vračala domov.

V Trbovljah je igrala ljubljanska Reka prav lepo proti tamkašnjim Amaterjem. Izid 8:2 za Ljubljane.

Na Rakeku je gostovalo v ponedeljek mešano moštvo ljubljanskega Jadrana, ki je zmagalo nad domačim SK Javornikom s 5:3.

Rezerva Ilirije je v nedeljo v predtekmi zmagala nad Svobodo z 2:1.

Zunanje tekme: Zagrebški HASK gostuje na Bavarskem. V Monakovem je igral v nedeljo z SK Wackerjem negativno z 1:2, vendar je pokazal prvorazreden nogomet. Naslednji dan je v Hofu na der Saale zmagal nad FC Bayern z 2:1. Te dni igra še enkrat v Monakovem, najbrže proti Wackerju. — Concordia je v Zlinu na češkem porazila SK Bato s 6:1. — Gradjanski je v ponedeljek igral v osječkim Gradjanskim 5:2. — Splitski Hajduk je imel v gosteh subotniško tekmo; prvi dan je porazil s 7:0, drugi dan s 4:2. — V Beogradu je izgubila sarajevska Slavija proti BSK z 0:8.

Radio

Zagreb: 19.30 Prenos simf. koncerta iz Praga. — Breslau: 20.15 »Ko novo vino kipe, veselo igra (B. Björnson). — Praga: 20. Simfonični koncert. Suk: Simfonijski v e-duru. — Dvofak: Sere-nada za godala. — Strauss: Smrt in poveljanje. — Leipzig: 20.15 Koncert poljudnih skladb. — Stuttgart: 20.15 Zabavni večer; 21.15 Nemška pesem in proza v zadnjem stoletju. Vmes glasbene točke. Bern: 21. koncert skladb za solo. — Katowice: 20.30 Komorni koncert. — Frankfurt: 20.15 »Hof-ferne, opera v 2. dej. (Reznick). — Rim: 20.45 Simfonični vokalni koncert. — Langenberg: 20.15 koncert znamenitih plesnih skladb. — Berlin 20.30 Simfonični koncert. Joachim: Koncert za violino in orkester, d-mol — Strauss: Smrt in poveljanje. In veliki orkester. — Davenport: 20.45 Orkestralni koncert; 22 instrumentalni koncert. — Dunaj: 20.05 »Dekla gospa, igrice v 2. dej. (Pergolesi); 21.05 Koncert Bachovih skladb za flavto, klavir oboe itd ter soli. — Milan: 21. »Andrea Chenier, (Giordano), prenos iz opere. — München: »Li-tai-poc, opera v 3 dej. (Frankenstein).

4000 let ženskega kulturnega dela

Dr. Josip Mantuani

Od pradavnih časov je žena posegala v snovni in duševni razvoj človeštva, tudi na slovenski zemlji. S tem je pomagala bistveno do tega, da se moremo ponasati z večstoletno nepretrgano kulturo.

Ko se je razprostirala na južni strani Ljubljane še nepregledna mokra ravan in so stale na njej mostiščarske vasi, ko so po dolenskih in štajerskih brdih ždele za gozdnimi pasovi ilirsko-keltske naselbine, a po solčnih gričih ter ravninah Goriške in Istre postavljali »gradščarji« svoje preproste utrdbe, tedaj je sodelovala tudi ženska v domačem krogu. To je bilo nekako pred 4000 leti in pozneje, ne povsodi enako. Ob vodstvu izkopin nam danes ni posebno težko zasledovati delo ženske roke.

V prvi vrsti se je pečala, razen s kuho in peko,

s predenjem

Priprava je bila zelo preprosta. Rogovilica, ki jo je odlomila v bližnjem grmu, je bila preslica, na katero je dejala vlakno, a kratka pal-

Gorenje pozimi

čica, na katero je nataknila glinasto kolesce ali vrtalko, je predstavljala vretenca. Predla je doma, na pašniku, na potu, kakor njihove potomce deloma še danes. Vlakno so dobivale od raznih rastlin, kakor so lan, konoplja in druge; sukale pa so tudi nit iz volne. Prejo so tkale same: platno in sukno; platnenih ostankov so našli precej, posebno med bruni mostiščarskih hiš. Ta kultura je bila vespovsodi enaka; Homer (ok. 1000 pr. Kr.) pozna n. pr. kot predice in tkalke preležno ženske.

Kar so napredle in stikale, so tudi porabile za ukrojeno obleko. Bajki, da so se prazgodovinski ljudje oblačili samo v živalske kože, nasprotujejo lončene sohlce, ki predstavljajo oblečene ljudi, osobito ženske. Iz teh likov ni težavno razbrati, kako so se nosili, recimo še pred 3000 leti približno. Obleka je imela pre-mišljen kroj, ki se v bistvu ponavlja na raznih primerkih, a se loči v okrasju. Kajti ženska gizdavost je živela tudi tedaj in narekovala

prazgodovinskimi veziljam

presenetljive uzorce, s katerimi so opremile svoje plašče.

Dočim obleka ni bila primerna samo klimatskim odnošajem, ampak tudi za svojo dobo estetsko dovršena, so drugi izdelki ženskih rok: vrvice in vrvi ter mreže večinoma le praktičnega pomena. — Čut za lepoto in ubranost v vzorcih pa razodevajo raznobarne preproge iz bičevij in drugih rastlin (rogovnice), ki so jih polagali na tla, kakor to delajo še dandanes otročani velikega morja.

Ker je morala skrbeti vsaka hiša za potrebno orodje in posode, je morala znati ženska tudi pletiti pletenice in izdelovati posodo. Te je posebno veliko število ohranjene. Preseneča nas njihova smotrenost, lepa oblika in — last not least — čudovita sestava okrasov. Iz rok prazgodovinske žene je prišla malokatera posoda brez lepoticja, bodisi v črtah, ali v sestavljenih likih ali plastičnih (vzboldih) okraskih.

Tudi orodja, s katerega pomočjo so izdelovale svoje obrtne umotvore, imamo na kupe: šila, strgulje, nože iz kamna in zobovja, žage, bruse in koščene šivanke. Kako so mlele »moko«, nas poučujejo žrveni (ročni mlini), kako so lovili ribe, pojasnjujejo koničasti potapljači iz gline in kamna.

Prazgodovinsko žensko delo se nadaljuje tudi v

rimski dobi

a v popolnejši obliki. Skrb za domače gospodinjstvo je ženi ostala — v večji meri. Poleg te je obdržala tudi izvrševanje svoje obrtne umetnosti. Ostala je predica — tudi mestna gospa in gospodična nista bili izvzeti — a predla je s pomočjo lepega koščene, ali bronaste, ali celo jantarijevega vretenca. Mrežkala je iz tenke lanene niti fine mrežice za na lase, vzela jih iz škrlataste volne ali celo iz zlatih niti. Tkala je tudi še volneno blago in platno — a v rimski dobi poleg moških, dočim je prihajala svilen blago iz vzhodnih dežel. Pač pa je redno šivala obleko in jo krasila: platneno in sukneno s pestrimi okrasji iz volne, ki jo je vtkaničala, svilen s raznobarno svilno in zlato nitjo. O tem delu nas poučujejo stare slike in — posebno pri nas — portreti in reliefi na spome-

nikih. — Ta prastara obrtna kultura se je uzi-vela v ženski tradiciji in se s to preselila tudi v

srednji vek,

ki je pomnožil področje ženskega dela, zato, ker je barbarstvo zgodnjega srednjega veka potisnilo marsikako kulturno dobrino v pozabnost. Vendar so ostale tehnike za vsakdanje potrebe na površini. Tako preja in tkanje; poslednje prihaja v vedno večji meri v moške roke, ker so začeli graditi večje in težje statve. Tudi šivanje ženske obleke je ostalo ženskim rokam; pa ne samo ročna spretnost, ampak zahteve se stopnjujejo, osobito pri mestni šivilji: imeti mora okus, poznati mora nove izumitve in oblike, iti mora

z modo.

Tu se začena razlikovati noša mestne dame ali plemkinje v gradu in obleka preprostega ljudstva po deželi. Poslednja je sledila polagoma svetovni modi — a vedno v spoštljivi razdalji. Šivilja na deželi je ukrojila za kmetico novo ob-

Ljubljansko nošo.

leko po zdavnja opuščeni modi in tudi tedaj z malimi izpremembami, ki so bile primerne stanu naročnice. O raznovrstnosti srednjeveških noš nas poučujejo dokaj dobro slike. Deloma jih nahajamo nastrojene na presno steno (freske) po gradovih, mestnih svetovalnicah, hišah imovitih meščanov in srednjeveških cerkvah, dalje kot drobne slike v rokopišnih knjigah (miniature) in kot prenosljive podobe na deskah; pa tudi reliefi in sohe srednjega veka nam kažejo obliko in barvo teh ženskih umotvorov in šiviljske spretnosti. Najstarejši popis slovenskih narodnih noš imamo iz l. 1334.

V srednjem veku se začne širiti nova spretnost:

pletenje, mrežkanje in čipkanje.

Ko so postale nogavice moderne, so se morale naučiti skoraj vse ženske te umetnosti pletenja vsaj toliko, da so mogle pletati se in za svoje nogavice, ki so jih pozneje nosili tudi moški. Mrežkanje je zavzelo umetniško smer in vdelavalo v vzvozlčane odprtne sestave okrasov. Čipkanje, ki se je razvilo iz mrežkanja in vzvozlčanja je postalo, posebno na Kranjskem in v Istri, pravačata domača obrt, ki izdeluje umotvore razen za domačo rabo tudi za trgovino. Tehnika je prišla k nam iz Benetk, tje pa iz Carigrada in Sicilije že v prvi polovici 15. stoletja. Med Slovenci so jih začeli delati najprej v Idriji — ako smemo verjeti ustnemu izročilu — že pred odkritjem živega srebra (1479). To so bile že klekane čipke, seve še dokaj preproste.

Istodobno se je razvilo praktično slamičarstvo do popolnosti svoje dobe. Iz slame je spletoval srednjeveško žensko ozke trakove in jih spajalo v slamičke in košare. Kmalu so slamo tudi barvali in spletovali tako raznobarne izdelke, posebno košarice.

Izdelovanje pletenic in reht ter tkanje zim-natih sit je napredovalo tekom poznejšega srednjega veka.

Ta doba je pa prinesla dokaj novih potreb in zahtev, ne samo med višje sloje, ampak tudi v hišo navadnega obrtnika v mestu. Stene so morale biti zaštrte s pregrinjali, osobito okoli sedežev. Ta pregrinjala so bila platnena in bogato vezena, ali pa tkaničana iz volne. Na srednjih so ležale pestro vezene blazine, mizo je krasil platnen prt, okrašen s širokimi bordurami, ob posteljah so bile zavese istotako vezene in nad umivalniki so visele otirače, okrašene s stiliziranimi ornamentami in umetno vzvozlčanimi resicami na obeh koncih. — Po tleh so bile razprostrte volnene preproge. Ženska tvorna sila se je izkazovala v izumevanju novih vzorcev in roke so morale biti spretno in pridne, da so usnavljale te izumitve.

Pri tem pa srednjeveška žena ni pozabila navadnih življenjskih zahtev in skrbela za hišne potrebe. Lončarstvo je sicer polagoma prehajalo bolj in bolj v moške roke kot obrtna stroka, a žena je še vedno sodelovala v lončarski delavnici, posebno pri barvanju posod; tako je dvigala posredno tudi lončarstvo na višjo umetniško — obrtno stopinjo.

V novi dobi

od 16. stoletja dalje — je žena izpopolnila, kar je gojila skozi stoletja in si je še razširila svoj delokrog. A novodobne izumitve so izpremenile

marsikaj v malem in individualnem obratu. Z naraščajočim človeštvom so se množile tudi potrebine in teh niso mogle dobavljati pridne roke domače obrti v zadostni meri. Zato so jasnje glave začele misliti na pomožne stroje in so jih res tudi izumile dolgo vrsto že tekom 16. stoletja. A tudi stroj je potreboval človeške roke, ki jo je stavila za celo vrsto obrti in umetnosti zopet ženska na razpolago.

Ostala je n. pr. predica, a preslico in vretenca je polagoma odložila in predla na raznih strojih, ki so se razvili v kolovrat. A tudi tega so tvorniški stroji prepodili; samo še stare žene v odljudnih vaseh ga rabijo še danes. V obljudenih krajih se je umaknil veleprodukciji že davno; v Ptuju so bili n. pr. kolovratni zadnjikrat na prodaj l. 1880. — Istotako je šlo tkalski umetnosti. Platno barvati je znala večina naših kmetic; sedaj je vse pozabljeno, ker ni mogoče tekmovali s strojno veleprodukcijo. Ponehala je volnena preja skoraj docela. Tkanje domačega ali »bukovega« sukna, raševine in podobnega blaga ne more uspevati dalje, a na posameznih točkah se le še drži. Se pred črtistoletem so tkali bukovno sukno v Idriji, Bohinjski Bistrici, Begunjah in Radovljici, na Bledu pa flanelo.

V okolici Kranja so delali izvrstne tekalnike v lepih uzorcih; ta obrt sega najbrže v začetek 17. stoletja nazaj, ker jo Valvasor omenja kot udomačeno obrt.

Izdelavanje obleke je pa ostala ženska domena vzlic tekmi in konkurenci. Moda se je čimdalje, tem hitreje menjavala in šivilje — v domačem krogu in take, ki so poklicno izvrševale to delo kot obrt, so se morale v vedno krajših presledkih uzičljati v nove oblike in načela. Po deželi pa je zadržavala konservativnost preprostega ljudstva tako brzo menjavo; pomagala ji je nedvomno tudi manjša ročna spretnost domačih šivilj in razen te tudi manjša sredstva. Poslednja točka je povzročila, da so začele nadomeščati šivilje po deželi pristno blago z nepristnimi nadomestki, kakor n. pr. z nepravim brokatom, polusvilvo, slabo posrebljenimi oblički, mezanom in dr. A reči moramo, da je znala zadnja vaška šivilja izrabiti tudi tako nepristno blago v učinkovito celoto.

Česar blago samo ni dalo, to je nadomestilo, posebno v 17. in 18. stoletju, kinč. Vezilja je označila krojne dele z vezeninom v volni, lanem, sukancu, svilu, tulčevini, srebru in zlatu. Obleka, osobito ženska: krila ob robu, rokavi, kožuhi, predpasniki, peče, zavijače, jalbe, zlate avbe, usnjati pasovi itd. nam še danes pričajo o iznajdljivosti in točni izvedbi naših prednamk. Tu nahajamo tehnike, ki so nam še deloma zagoneške in še danes očarajo izvežbano oko.

Kakor je pa nazadovalo predenje in tkanje, tako je napredovalo pletenje, mrežkanje in čipkanje (klekkanje, kvačkanje, šivanje čipk). Pri nas na Kranjskem in pa v Istri se je razvilo posebno čipkarstvo. Kar tiče naše dežele, je postala ta obrt važen činitelj v prehrani celih okrajev.

Začetki segajo nazaj baje v 15. stoletje. To so bili preprosti izdelki, kakor so jih klekale Idrijčanke nekako do l. 1670. — V drugi dobi (ok. l. 1670.—1750.) se je delo zboljšalo, v tretji (1750.—1820.) so začele Idrijčanke delati po »stavljenih« vzorcih in so dobile l. 1767. posebno učiteljico z Dunaja. Četrta doba (1820.—1873.) uvede nove vzorce s Češke in zadnja ali peta doba (1873.—danes) razvije čipkarstvo do viška in ga razširi po raznih krajih izven Idrije.

Skoraj popolnoma ženska domena je postalo slamičarstvo. Začelo se je v lhanu l. 1775. in se je razširilo od ondi v Domžale, Mengeš, Trzin, Studo, Stob, Dragomelj, St. Jakob o. S. in Pešato. — Že od l. 1838. dalje so se polastili Tirolci te obrti, da sami razpečavajo njene izdelke, ki prihajajo iz spretnih rok našega žentstva.

Te obrti so danes zapadle v veliki meri

strojnemu proizvajanju;

vzlic temu pa napredujejo še vedno tudi v ročnem delu in imajo še svojo posebno vrednost v tem, da so delo individualnosti in človeškega premisleka v vseh podrobnostih.

Vsled strojne produkcije pojema marsikatera panoga ženske spretnosti in umetnosti. Tako n. pr. se nikakor več ne izplača izdelovanje sukanca, drete, trakov, trpotk in oprog. Svilarstvo je pač še večinoma izročeno ženski — a samo do mešička ali kokona, vse drugo je že izročeno tvorniški veleobratu.

Podobno je z lončarstvom. Vendar imamo to obrt še vedno po Goriškem (Bovec, Srpenci) in po Kranjskem okoli Kamnika, posebno po Dolenjskem, najbolj izvirno v Beli Krajini (Grič, Podgora, Doblijska gora). Tudi tu je ženska udeležena, četudi ne izključno zaposlena.

Tako je tudi v lesni obrti, ki je cvela na Kranjskem že v 15. stoletju, pa tudi po slovenskih krajih Koroške, (Rožna in Ziljska dolina). Sila je potisnila žensko tudi v žrebljarstvo, gotovo k jako neprimernemu delu, a tudi tega se ženska ni ustrašila in se žrtvovala, pogosto z zdravjem in življenjem. Deloma jih vidimo še danes ob nakovalih po raznih krajih na Gorenjskem, Notranjskem in Goriškem.

Pomislimo še, koliko ženskih rok se pridno giblje v drugih obratih, veleindustriji, kmetnem gospodarstvu, trgovini in koliko jih deluje v sadjarstvu in kar je z njim v zvezi; obrtno se samo nekoliko nazaj, ko smo gledali na svoje oči, ko je bilo videti na polju, travniku in celo v gozdu samo žensko, ki je vojni moloh zahteval vse moške sile kot tarče za sovražne kroglice. A tudi to sta premagali ženska volja in neizprosna sila.

Vkolikor pa popušča ročno delo, dobiva žentstvo dostop do veleobratnega dela na eni, a do idealnejših in upravnih poklicev na drugi strani. O tem morebiti drugič.

Čemu je bilo treba teh-le vrstic? Morebiti pa vendar kdo posname iz njih, da je slovenski pregovor o ženi in treh vogalih hiše resničen in pravilen ter ga dovede do resničnega spoštovanja, ne samo do kakih etiketskih kretenj ali do praznih dobrikoječih se fraz. Morebiti pa se domisli ob tej — seveda jako nepopolni — skici tudi žentstvo samo, kaj pomenja v življenju in se spomni svojega dostojanstva.

kič napotil s krvavim nožem v Vinkovce in se tam prijavil oblastem.

★ **Tobačna tovarna v Ljubljani** razpisuje na dan 16. aprila t. l. ob 11 dopoldan javno ustmeno licitacijo za prodajo kompostiranega tobačnega prahu in smeti za gnojenje, na kar se opozarjajo zainteresirani. Pogoji dražbe so na vpogled v tobačni tovarni. 3158

★ **Proti molom — Tarmol.** V vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajalec: Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču veletrgovine A & E. Skaberne).

★ **Pri bolečinah v želodcu in črevih ter prebavilih** navaja uporaba naravne »Franz-Josef«-grenice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdravniška strokovna mnenja poudarjajo, da se je pokazala »Franz-Josef«-voda posebno koristno pri ljudeh, ki se premalo gibljejo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: A. Bohine na Rimski cesti in Levstek na Resljevi cesti.

○ **Prijateljski sestanek vseh somišljenikov Slovenske ljudske stranke** za I., XIII. in XIV. okraj se vrši drevi ob 8 v gostilni pri Jerneju na sv. Petra cesti. Na dnevnem redu je poročilo o naši občinski politiki. Poročata podžupan g. prof. Evgen Jarc in občinski svetnik g. Jože Pirč. Somišljeniki, udeležite se prijateljskega sestanka v čim večjem številu. — Tajništvo.

○ **Opozorjamo na nocojšnji koncert dunajškega deškega zbora**, ki nastopa v vseh velikih glasbenih centrih pod naslovom »Die Wiener Sängerknaben«. Je to umetniška skupina mladih izredno lepih glasov, ki nastopa pod umetniškim vodstvom dr. Henrika Müllera. Zbor pa je nastopil tudi že pod drugim dirigenti, ki imajo svetovni sloves, n. pr. Schalk itd. Zbor je prepotoval s koncerti že celo Evropo. Krasni glasovi, med njimi posebno solisti, in pa umetniška interpretacija petih zborov je žela vsepovsod prave triumfe. Začetek nocojšnjega koncerta točno ob 8 zvečer v Unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni in na večer koncerta pred dvorano.

○ **Kongregacija gospa in gospodičen »Zalostne Matere božice pri sv. Florjanu** naznana, da je preminula njena zvesta članica gđa. Marija Vrhovec. Pogreb blagopokojne se vrši v petek 13. aprila 1928 ob 14. Vodnikov trg šte. 3. Cenjene dame članice so vljudo vabljenje, da se pogreba polnoštevilno udeležijo.

○ **Bencinski automat Shell**, ki je postavljen na Dunajski cesti pred znano avtomobilsko tvrdko Gorec v palači Ljubljanske kreditne banke, je odprti dnevno od 6 zjutraj do 9 zvečer, vsak dan ob delavnikih, nedeljah in praznikih. Občinstvo opazuje z zanimanjem naglo točenje bencina, ki se doseže z modernimi bencinskimi automati na tako enostaven način in ob popolni varnosti. Ker stoji ta automat na najprometnejši točki v mestu, bo vsem avtomobilistom gotovo dobrodošel.

○ **Klopi v parkih.** Z nastopom toplega vremena so postali živahni tudi ljubljanski parki, najbolj seveda tivoljski. Postavljene so v parkih že klopi, ki so redno vse zasedene. Obžalovati je, da so klopi leto postavljene v manjšem številu, kot lansko leto, vendar je upati, da jih bo mestna občina v kratkem postavila v zadostnem številu. Sloviti Monte Carlo, smrekov gaj v Tivoliju, kjer se zbira stari vpokojenci in kartajo, je zopet postal živahen. Kostanji so že pričeli brsteti in tudi ostalo drevje v drevoredih pričinja zeleneti.

časno, »svojedobno«, »točasno«, »istočasno« in te besede se ne rabijo vsak dan in vsako leto, ampak »vsakodnevno« in »vsakoletno«. Namesto krepkega »sicer« se piše le še »v nasprotnem slučaju«. Grde spakendranke: tekoni, konceni, temeljeni, povodoni, prikloni, začatkon, v očigled, glasom, potem (sodnim potem), ki jih celo na Hrvaškem, odkoder so prišle k nam, odklanjajo, so bohotno zrasle naše prislove pred dotičnimi samostalnik, in to celo tam, kjer jih niti Nemec ne rabi.

Pred kratkim se je razpasla navada, rabiti srednji spol pridevnikov tudi tam, kjer imamo določne prislove ali kjer opisuje naš jezik, dotično stanje s predlogom pred samostalnik n. pr. »naravno« nam. seveda ali kajpada, »srečno« nam. po sreči, »navadno« nam. po navadi, »zadostno«, nam. zadosti, »potrebno« nam. treba, »skupno« nam. skupaj, »končno« ali celo »konečno« nam. slednjič ali naposled; pričelo se je po slabem nemškem vzorcu rabiti te pridevnike celo za predloge, n. pr. severno mesta, južno reke, zapadno gozda itd.

Kako izgubljajo besede svojo prvotno klenost, nam kaže spaka: v letošnjem letu; letos seveda ni dovolj jasno, tudi lani je miselni lenobi premalo, pridejati mora v lanskem letu ali za lanskim še lepše: lanskoleten.

Nemška miselnost se odraža v nastopnih besedah: danes zvečer, danes ponoči, danes zjutraj zgodaj, včeraj ponoči, predvčeraj ponoči, predstojec, obstoječe, gornje, tuuradno, tamuradno, topogledno, končnoveljavno, lastnoročno, sledeče, tujskoprometno, velikopotezen, v vsakem oziru, roka v roki, predležeče, predvidevno, ognjevarno, vodotesno.

Pri glagolih: izstaviti (dovolilo), odgovorjati (dejstvo), vsebovati, izpolniti (pogoj), doprinesiti (dokaz), slediti (iz tega sledi), pa-

○ **Umrli so v Ljubljani** v času od 6. do 11. t. m.: Stanko Flajs, dijak, 20 let, Trdinova ulica 8; Zdravka Svegeji, čevljarjeva hči, 1 mesec, Korytkova ulica 27; Leopold Pahor, žel. inspektor v poklju, 64 let, Pražakova ulica 10; Leonija Urbanc, hči veletrgovca, 18 let, Sv. Petra cesta 1; Peter Zeleznik, slikarjev sin, 1 mesec, Cesta na loko 23; Matevž Podobnik, železniški uslužbenec, 35 let, Zeleznikarjeva cesta 10. V bolnici so v istem času umrli: Stefan Kos, hlapec, 29 let, Log 17; Helena Frankovič, bivša kuharica, 79 let, Cegnarjeva ulica 6; Marija Vičič, žena bančnega uradnika, 27 let, Tržaška cesta, Stan in dom; Josip Zbanič, državni uradnik, 64 let, Zabajek 4; Anton Bratun, postrešček, 44 let, Mestni trg 29; Matija Samida, posestnik, 70 let, Toplice 5; Ivan Avsec, posestnikov sin, 25 let, Stari trg pri Ložu 52; Magdalena Srša, kočarica, 70 let, Trnjava 20; Miheec Adlešič, delavčev sin, 5 mesecev, Količev 39.

○ **Karamboli.** Delavec mestnega vodovoda Franc Pirnat je pleskal na poslopju stare domobranske vojašnice napis »Hidrant« ter je pri tem stal na dva in pol metra visoki lestvi. Mimo je privozil kolesar J., ki je s kolesom izpodnesel lestvo, da je Pirnat padel na tla in omedlel. Dobil je težke poškodbe po vsem telesu. — Po Miklošičevi cesti je zelo neprevidno vozil z avtom šofer S. B. in bi kmalu povozil neko gospo. Ko ga je njen mož opozoril, naj pravilno vozi, ga je šofer nahnul s »kranjskim Janezom«, ki mora držati jezik. Šofer, ki je nazadnje tudi sam Kranjec, bo imel radi incidenta sitnost; na policiji in sodišču.

○ **Angleško sukno** najfinejše vrste po solidni ceni dobite pri Francu Pavlinu, Gradišče 3.

○ **Otroške obleke, predpasnike** od 30 Din dalje. Največja zaloga, češko blago, dunajski izdelki. Kristofič-Bučar, Stari trg.

Maribor

□ **K nesreči na Dravi.** K veliki nesreči na Dravi, o kateri je poročal včeraj »Slovenec«, je pripomniti kot dopolnitev, da so znana doslej ta le imena smrtno ponesrečenih: Marija Leš-

nik, žena kolarskega mojstra v Mariboru s hčerkama Danico in Silvo. Mater so potegnili na večer po nesreči iz Drave pri starem mostu, o otrocih še ni nobene sledi. Pri Kamnici so potegnili na večer po katastrofi Kristino Planinšek, ženo železničarskega svetilničarja, koje truplo je v mrtvašnici na Pobrežju. Med smrtno ponesrečenimi je tudi 14 letni sin železniškega uslužbenca Hauptmana, ki ga še niso našli. Ugotoviti imena vseh, ki so bili v čolnu, ko je zajel vodo, bo težko, ker so se vozil med seboj neznani ljudje in je radi zabave vse tiščalo v čolnu.

□ **Krščanska ženska zveza** v Mariboru priredi v nedeljo, 15. aprila ob 15 v Narodnem gledališču »Pasijon«. Vsi člani in njihovi prijatelji vljudo vabljeni.

□ **Simfonični koncert** priredi v nedeljo dopoldne ob 10 v Unionski dvorani železničarsko društvo »Drava« v proslavo 100-letnice Schubertove smrti. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri Zlati Brišnik in Jos. Höfer.

□ **Poziv.** Vsi darovalci, ki so lani darovali večje ali manjše zneske za zidanje penz. paviljona, so naprošeni, da iste zneske do prvega maja dvignejo pri Francu Rathu, Maribor, Radvanjska cesta 15. Mestni stavbeni urad namreč zidanja paviljona ni dovolil.

Celje

□ **Velikonočno darilo** mestnim ubožcem. — Mestnim ubožcem je g. mestni župan za Veliko noč razdelil denarno podporo v znesku 6150 Din, tako da je izmed 82 oskrbovanih ubožcev prejel vsak 75 Din. Je to majhen znesek, ki je prišel na posameznika, a pri velškem številu ubožcev tvori vendar le lep znesek.

□ **K predlogu demokratov za podporo** gladijočim nam pišemo: Da bi našli čeprav malo primerno snov za svoje temne namene, so demokrati občinski svetniki v celjskem mestnem občinskem svetu stali predlog, da naj ta mestna občina 10.000 Din podpre za gladijoče v južnih krajih države. Ko je večina ta predlog odklonila iz razloga mestnih financ, skuša »Jutro« stališče večine prikazati svetu kot ozkosrčnost in ne vem kako zlo še. Vprašam »Jutro«: Čemu pa potem vpijete na vlado, da je določila iz 150 milijonske podpore gladijočim premajhen znesek za Slovenijo? Ali ni naravnost umazanost, če zahtevate, da daje finančno slabotno telo, kot je celjska mestna občina, podpore v namene, ki spadajo pod skrbstvo države, obenem pa

kršite nad to državo, ker je dala v iste namene manj Sloveniji kot pa južnim krajem? Demokrati naj bodo prepričani, da so Celjani vse to dobro razumeli in da se njihovi taktiki odkritosrčno smejajo.

Dopisi

ZA ŽELEZNISKO ZVEZO LJUBLJANA-KAMNIK-SAVINJSKA DOLINA.

(Dopis iz Črnega grabna.)

Istočasno kot vabilo na sestanek radi posvetovanja zgoraj imenovane železniške zveze smo dobili še sledeče poročilo, katero radi važnosti in jemosti stvari same objavljamo. Poročilo se glasi:

Ze pred vojno l. 1907 se je sestavil pripravljalni odbor, ki je imel nalogo, da pripravi vsa potrebna predela za podaljšanje železniške proge Ljubljana-Domžale-Polzele. Odbor je pred vojno marljivo deloval in le vojna je preprečila, da ženi stekla železnica Domžale-Savinjska dolina-Polzele. Proga je bila že trasirana in posebno vojaški krogi so to akcijo z interesom podpirali.

Stari predvojni odbor se je zopet z vso vneto poprijel dela, da uresniči izvršitev starega načrta železniške zveze Domžale-Crni graben-Polzele. — Odboru, v katerem so zastopani odlični predstavniki kmetijske in obrtno-industrijskega stanu iz Ljubljanske in mariborske oblasti (okraj Celje) načeluje notar g. Janko Rahne na Brdu. Ne bomo razlagali prevelike važnosti te železniške zveze iz gospodarsko-prometnega in strateškega stališča za trg Domžale in cel kamniški okraj, posebno pa še za Crni graben, moravsko in tuhinjsko dolino kakor tudi za celo Savinjsko dolino, temveč poudariti moramo še pred vsem to, da bo ta zveza kompletna in saturirana še le tedaj, ko bo dobila tudi svojo vzporedno ozir. podaljšano zvezo Kamnik-Crna-Mežica-Prevalje, kajti enodušno moramo stremeti vsi za tem, da pride industrijski trg Domžale z okolico na obe strani v zvezo s svetovnim trgov in prometom.

Ker je proga Domžale-Savinjska dolina-Polzele eminentno gospodarskega, varnostnega in strateškega pomena, zato je treba, da vse naše prizadete občine znova podpro soglasno delovanje pripravljalnega odbora, da se bo že projektirani in trasirani načrt čimprej izvršil, ki bo v polni meri zadostil tudi potrebam in zahtevam tuhinjske doline do Kamnika, ker je postaja v Motniku v načrtu že zagotovljena. Hvalevredno je tudi to, da zainteresirane občine mariborske oblasti v celjskem okraju enodušno stoji za izpeljavo te zveze in tako bo tem lažje, vse eventualne zapreke premagati. Prav pa je, da se ravno sedaj ob najetju velikega investicijskega posojila tudi zadeva železniške zveze Ljubljana-Domžale-Crni graben-Savinjska dolina razjasni in pride zopet do praktičnega dela in izvršitve, ki bo vsem v korist: državi, obema oblastima in vsem gospodarskim krogom kakor tudi prebivalstvu teh krajev. Vr.

Trbovlje

★ **Devolitve brezobrestnega posojila.** Oblastni odbor v Ljubljani je v seji dne 28. marca t. l. dovolil stavni zadrugi v Trbovljah brezobrestno posojilo za zgradbo malih stanovanj v znesku 100 tisoč Din za nakup stavbišča.

★ **Težka nesreča na stavbi meščanske šole.** Na stavbi meščanske šole je bilo zaposlenih več delavcev pri vzdigovanju tramov. Oder, na katerem sta stala dva delavca, se je podrl in tram, kuteraga so delavci vzdigovali, je padel na 17 letnega Franca Sereta ter mu zdrobil prsni koš. Težko ranjenega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, a ni verjetno, da bi ostal pri življenju.

Novi državljani

r Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) Z odlokom notranjega ministra dr. Korošca se je podelilo naše državljanstvo sledečim proslcem: Dominik Faldere iz Predirga; Darinka Dežela iz Dolenjega Logatca; Rihard Havles iz Ormoža; Ivan Culot iz Zagorja; Ivan Bensa iz Orehove vasi; Alojzij Vitez iz Rudnika; Angel Miroslav Presl iz Ljutomer; Avgust Kravos iz Vinice; Viljem Kus iz Sv. Lenarta; Leopoldina Kos iz Smartnega; Avgust Bučič iz Ljubljane; Alojzij Klina iz Maribora; Ivan Wenzel iz Maribora; Zora Tusolin iz Telč; Milan Sartori iz Ljubljane; Jurij Banjaš iz Medvoda; Pelagija Bekar, rojena Campiut iz Radencev; Jožef Blacha iz Gorjanec; Irma Karson iz Ljubljane; Jakob Rois iz Skofje Loke; Pavla Renko iz Laz pri Crnomlju; Franc Tratnik iz Dolenje Lendave; Pavla König iz Orle vasi; Franc Plazzotti iz Ptuj; Anton Puschner iz Ljubljane; Lovro Tondina iz Starega grada; Vinko Petič iz Sv. Trojice v Slovenskih gorah; Franc Gabrijevčič iz Spodnje Silivnice; Jožef de Sordo iz Glažute; Slava Pahor od Sv. Urbana pri Ptuj; Ivan Herndl iz Ljutomer; Oton Farnik iz Ljubljane; Marija Petič iz Ljubljane; Pavla Hasenčič iz Ljubljane; Ivan Nabergoj iz Ljubljane; Albin Kureš iz Ljubljane; Anton Maslo iz Turja; Silvester Zorut iz Zaloga; Filip Kravin iz Laškega; Karel Morel iz Ježice; Josip Dolgan iz Nove vasi; Janko Petaros iz Sturmoščičevcev; Katarina Šafel iz Radeč; Justin Suša iz Gorlice; Josip Prochaska iz Ljubljane; Franc Lašič iz Koroške Bele; Konstantin de Sordo iz Glažute; Filip Podgornik iz Dramelj; Anton Možetič iz Ljubljane; Božidar Strukelj, Ciril Kafol iz Sv. Boltena na Kogu; Anton Berce na Viču; Ljudevit Tavčar iz Rakitice; Franc Korošič iz Ljubljane; Josip Mislaj iz Tinji; Vekoslav Benko iz Laškega; Josip Jandeksek iz Ljubljane; Ivan Skok iz Ostrožnega; Herman Loibinger iz Celja; Franc Vuga iz Ljubljane; Olga Manjkoč iz Ljubljane; Marijan Kodrič iz Ljubljane; Marica Mozetič iz Ljubljane; Ernst Rodman iz Ljubljane; Alojzij Šantel iz Ljubljane; Franc Vlachy iz Ljubljane; Peter Mosettig iz Ljubljane; dr. Ivan Stanislav Zvokelj iz Ljubljane; Josip Gostliš iz Ljubljane; Albin Pelhan, Bogomir Troha, Frančiška Mačkoveš, Bojan Hrovatin, dr. Josip Prodan, Ivan Sajovic, Mrko Mermolja, vsi iz Ljubljane; Anton Vasevnik iz Zg. Gameljna; Darinka Škerl iz Polja; Anton Fatur iz Rožne doline; Mirko Smolinsky iz Zg. Šiške; Sestra Benjamina Alojzija Jager iz Celja; Anton Droč iz Videmce; Karl Sommer iz Laškega; Avgust Seliger iz Vrhnike; Adolf Schimek in Maribora; Ana Weiss iz Ormoža; Andrej Jurman iz Stožice; Avgust Kovačič iz Velikega Štrja; Alojzij Zorica iz Čmureka; Henrik Bartel iz Viča; Ljudmila Herman iz Kapele; Ing. Karl Skoupil iz Kočevja; Josip Peternel iz Kozjega; Ivan Otih iz Črne; Dr. Josip Petek iz Sušaka; Oskar Umek, kapetan; Emilija Kluder iz Ljutomer; Marija Petrič iz Slavinca; Franc Gorlič, Ferdinand Spiller, oba iz Maribora; Teodor Kanceler iz Litije.

Naše dilaštvo

Podružnica slov. dij. zveze v Ribnici je na svojem IX. rednem obnem zboru, ki se je vršil 9. aprila 1928 izvolila naslednji odbor: Predsednik: Frac Franc, podpreds.: Vesel Peter, blagajnik: Jecelj Stanko, tajnik: Petek Andrej, knjižničar: Petek Franc, revizorji: Pucelj Jože in Mate Franc.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, 12. aprila: ROKA PRAVICE. Premijera. Premijerski abonma.
Petek, 13. aprila: MEDEA. Red D.
Sobota, 14. aprila: DANES BOMO TIČI. Izven. Ljudske cene.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 12. aprila: Zaprt. (Generalna vaja.)
Petek, 13. aprila: LADY X. Red A.
Sobota, 14. aprila: MIGNON. Premijera. Red D.

Uprava Narodnega gledališča poroča, da je morala predstava Hallejeve »Mladost«, ki se je imela vršiti v sredo dne 11. t. m. za red C v sled nenadne obolenosti gđa. Vide Juvanove odpisati. Ker je prejela uprava obvestilo o bolezni šele po 6. uri, se predstava »Mladost« ni mogla več nadomestiti z drugim komedom.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 12. aprila ob 20. uri: KREUTZERJEVA SONATA. Ab. D. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Občni zbor Prvega društva kislih posestnikov v Ljubljani se bo vršil v ponedeljek, dne 16. aprila točno ob 6. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Nečlani na zbor nimajo vstopa, lahko pa se pred pričetkom zborovanja vpišejo za člane.

Strokovna skupina mestnih delavcev in uslužbencev ima dne 13. aprila 1928 ob 18 zvečer svoj redni letni občni zbor v prostorih Konzumne kleti na Kongresnem trgu št. 2. — Pridite vsi in točno. Rapallo! V četrtek, 12. t. m. ob pol devetih zvečer na obližnjem mestu. Udeležba vseh dolžnost! Obvestiti one, ki to event. prezro. Predsednik.

Sveta življenje in vrvenje

Župnik je hotel biti

Da nastopajo razni pretkanci kot zdravniki, policijski funkcionarji, vojaški dostojanstveniki in celo kot princ — ni nič novega. Znatno redkeje se pojavljajo laži-duhovniki. Od časa do časa se pa dogaja tudi to.

Pravkar so na Tirolskem razkrinkali in zaprli takega lažiduhovnika. Najprej se je bil oglasil pri župniku Valentinu Folie-ju v Zirlu in se predstavil kot duhovnik in katehet Jentsch iz notranje Avstrije. Župnik mu je na besedo verjel in mu izročil kaplanske posle. Nekaj časa je lažiduhovnik nadomestoval tudi župnika, ki je šel na dopust. Obnašati se je znal tako vzorno, da so ga vsi spoštovali. Ko se je župnik vrnil z dopusta, je Jentschu svetloval, naj se zgleda v frančiškanskem samostanu v Telfu, kjer ga bodo na njegovo priporočilo radi sprejeli. Jentsch je ubogal in v samostanu mu niso odrekli gostoljubja. Toda bistré oči redovnikov so takoj spoznale, da z Jentschem ni vse v redu. Prior ga je potipal z latinščino in drugimi vprašanji in Jentsch je pri tem izpitu sramotno propadel. Samostan je nato obvestil orožništvo, ki je Jentscha aretiralo. Jentsch se vedno trdi, da je res duhovnik, dokazov za to pa ne more navesti nobenih. Sumijo, da je to 36 letni Dunajčan Alojzij Jentsch, natakarni pomožni delavec, ki je bil že večkrat kaznovan in ki ga iščejo tudi sedaj zopet avstrijska in češkoslovaška sodišča.

Dr. Helena Lange

Prvobornilnica ženskega gibanja v Nemčiji. Dr. Helena Lange, je praznovala 9. t.

m. 80 letnico svojega rojstva. Slavljenka je utrla pot višji ženski izobrazbi v Nemčiji in ustanovila prvo žensko zasebno gimnazijo. Ustanovila je list »Die Frau«, ki ga s svojo odlično sodelavko dr. Gertrud Bäumer še danes urejuje. Tu je z najvišjih vidikov osvetljevala vsa vprašanja, ki se tičejo žensstva in mladine in dajala pravce. Slavljenka je ena najbolj čislanih nemških žena sedanje dobe. Pruska vlada jo je ob 80 letnici odlikovala s srebrno državno svetinjo za zasluge.

Oropani škofovski grobovi

Te dni so v benediktinskem samostanu Seckau na Zg. Štajerskem prenesli truplo

lani umrlega opata p. dr. Suiberta Birkleja v drugo grobnico. Ob tej priliki se je pokazalo, da so neznani storilci vlomili v grobnico škofov Prennerja in Eberleina, odprli krsti ter oropali dragocenosti. Nekaj kosti, mitri, rokavice in druge obleke so še našli razmetane po grobnici. Katere dragocenosti so skrunilec grobov odnesli, se ne da dognati. Domnevajo, da so to bili taisti zločinci, ki so v štiridesetih letih minolega stoletja oropali grobnico Habsburžanov v mavzoleju istega samostana. Roparji so tedaj odnesli 9 cinastih krst z vsemi ostanki in dragocenostmi; pustili so le male lesene krste, v katere so naložili kamenje.

O ti časnikarji!

Predsednik francoske republike Doumerque je v zadnjem času zelo hud na časnikarje. Pariški »Intransigeant« je bil namre nedavno poročal, da je predsednik velik prijatelj ptic in da si krajša čas v Elyzejski palači na ta način, da je dal na vrtu zgraditi veliko kletko, v kateri goji in neguje svoje ljubljence. Resnica je pa ta, da v Elyseju ni bilo druge perjadi, nego trije labudi in par rac. Šele odkar je zagledalo v »Intransigeant« beli dan omenjeno poročilo, se Elysej dejansko izpreminja v menzarijo. Patrijotični državljani pošiljajo namreč državnemu poglavarju, namišljenemu ljubitelju ptic, od vseh strani vse mogoče vrste domačih in tujih ptic: kolibrije, papige, kanarčke, ščinkavce itd., da sedaj ne kaže drugega, nego zgraditi tisto veliko kletko, o kateri je poročal hudomušni pariški list.

Letošnja Noblova nagrada

Revizorji Noblove ustanove so predložili te dni svoje poročilo, glasom katerega znaša letošnja Noblova nagrada 156.938 norveških kron. To je dozdaj najvišja vsota, ki se je kdaj izplačala.

Komis v novi obliki

V francoski armadi bodo začeli peči komis v obliki venca ali preste. To pa zato, da bo imel kruh več skorje. Vendar bodo pekli komis še tudi v obliki okroglih hlebkov in bo vsakemu vojaku svobodno, da izber hlebec ali pa presto.

»Moj oče ne zastopi, zakaj tehtam samo 49 kg.«
»Zakaj pa ne, moj dragi?«
»Ker sem mu snedel že eno tovarno in dve hiši...«

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Kmečko DEKLE

pošteno, išče službe najraje v kakem župnišču. Plača po dogovoru. Pomoške poslati na upravo »Slov.« pod: »Zvesta v službi« št. 3157.

Bivši bančni uradnik

s srednješolsko izobrazbo, verziran vseh v denarno stroko spadajočih poslov, išče primerno službo za takoj. Cenj. ponudbe se prosijo na upravo lista pod »Agilenc«.

Proste službe

Več dobrih KROJAŠKIH POMOČNIKOV se sprejme za vel. delo. — L. Kersnič, Prečna ul. 4.

Dva vajenca

krepka, za kleparstvo — išče Mihelič in drug, Ljubljana, Dunajska c. 41.

Vajenca

za plesarsko, sobo-črkoslikarsko obrt sprejem. — Jos. MEKINDA, Novi Vodmat 62. 3164

Učenko

sprejme takoj dam. krojačica. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3163.

Kmetijski fant in dekle

delavna, poštena, vajena vsemu delu na kmetiji. revna, ki se želi takoj poročiti, se išče, da bi prevzela ob lastni kuhinji in prostem, dobrem stanovanju vsa dela na lepem, ne velikem posestvu z vsem inventarjem, pod zelo dobrimi pogoji. — Ponudbe upravi pod »Z«.

Sprejme se pošten, trezen in vesten, vojaščine prost hlapec

Z dežele in tisti, ki so nekoliko večji v sodavčarski obrti, imajo prednost. Plača po dogovoru. — Ponudbe na ANDREJ ZGONC, gostilničar in sodavčar v Cerknici.

Inserirajte

v »Slovencu«!

ZASTOPNIKI (ce) pozor!

Ce obiskujete privat. odjemalce (tudi na deželi), zamorete s prodajo malih cenovnih novosti (vsakdo je takoj kupec) v resnici z lahkoto do 200 Din zasluziti dnevno. Potrebna kavcija 2 do 300 Din. Podrobnosti vsak dan od 2-6 ure. Kemične novosti: Val. Kovač, Ljubljana, Beethovnova ul. 4.

Stanovanja

Selitve

v mestu in na deželo. strokovno in najcenejše potom

Slovenia transport

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36, Telefon št. 2718

Soba

solid. gospodu. Krekov trg 7, pritličje, Požar.

Na stanovanje

se sprejme gospodična. — Maribor, Slovenska ulica št. 16 pri Kuhar.

Stanovanje

soba, kuhinja in klet, se odda s 1. majem. Naslov v upr. lista pod št. 3145.

Večje stanovanje

s kopalnico itd., v novi hiši v Ljubljani, se odda s 1. avgustom 1928. Zraven obsežen vrt. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 3139.

Posestva

Njivo cirka 2 orala - kupim za obdelavo, blizu tovarne za lim. — M. Mišnelj, Zelena jama. 3148

Kdo pravi?

Hmelovke

proti gotovemu plačilu — 4 vagone 6-7 m, 2 vag. 7-8 m, smrekove, zdrave, zimске sečnje. Zalec, poštni predal št. 100.

Lokomobil

od 16-20 HP, v dobrem stanju, kupim. — Naslov v upravi lista pod št. 2645.

KUPIM

hrastove hlode, hrastove frize in hrastove deske 27 mm, sposobne za izdelovanje frizen. — Ponudbe s ceno in množino na Ivan Šiška, parketna tovarna, Ljubljana, Metelkova ulica št. 4.

Kupim takoj 200-300 m² jamskega lesa

zračno suh, od 3 do 7 m dolg, od 12 do 24 cm na tankem koncu debel, dobava do 25. maja 1928, plačljivo v 20 dneh. Stavite obvezne ponudbe iz postaj Mariborske oblasti na KOROSEC Dragotin, trgov. z rudokop. lesom, šmartno ob Paki (Gorenje št. 7).

Foto - aparat

dobro ohranjen, kupim. — Naslov v upravi »Slov.« pod »Foto št. 3146«.

Kdo kupi?

Vrtnice v najnovejših različnih barvah, po nizki ceni prodaja Ivan Breclnik, Velika čolnarska ulica št. 21.

10 novih oken

85 x 150, imam naprodaj. — Mišnelj, mizarstvo, Vodmat 118. 3147

Objava

ZADRUGA TRGOVCEV S KURIVOM v Ljubljani vljudno obvešča cenj. odjemalce, da stopijo z dnem 12. aprila t. l. za trboveljski premož kosovec nastopne enotne cene v veljavo:

Za dobave do 10 ton skupaj in naenkrat po 440 Din za 1000 kg franko hiša, ne všteti uradno tehtanje.

Za dobavo v plombiranih vrečah à 50 kg po 30 Din za vrečo, franko stanovanje.

V kolikor pomenijo gorenje cene malenkostno povišanje dosedanjih dnevnih cen, so bili trgovci s kurivom v to prisiljeni:

1. zaradi oblastne trošarine na premož, ki znaša 10 Din na tono in ki jo trgovci plačujejo že vnaprej;

2. zaradi stroškov za garancije odnosno predplačila pri TPD;

3. zaradi vedno številnejših tatvin premož, ki so v zadnji sezoni dosegle naravnost ogromne količine.

Naše blago je povsem nezaščiten s strani državne policije, železniška uprava pa se postavlja kratkomalo na stališče, da ne odgovarja za primanjkljaje blaga, ki se prevažajo v odprtih vagonih.

Zadruga trgovcev s kurivom v Ljubljani.

»Ti pobegni, Harmakis! — Harmakis, pobegni — ampak jaz ne pobegnem! Ostala sem na svetu samo, da dočakam ta konec. Sedaj pa razvežem vozeli mojega življenja in osvobodim duha! Zdravstvuj, knez, moje romanje je končano! Harmakis, ljubila sem te od prvih detinskih let in te še vedno ljubim! Ampak nič več nečem na tem svetu deliti tvoje tuhe — moje moči so pri kraju. Oziris, vzemi mojega duha! Trešč se kolena so ji odpovedala in zgrudila se je na tla.

Pohitel sem k njej in jo pogledal. Bila je že mrtva in jaz sem bil sam na tem svetu, brez prijatelja, ki bi me tolažil!

Nato sem se obrnil in odšel, nikdo mi ni branil, zakaj v mestu je bilo vse zmešano; odpeljal sem se iz Aleksandrije z ladjo, ki sem jo imel že pripravljeno. Osmi dan sem stopil na suho in sem, izvršujoč svoj namen peš potoval čez polja do svetiliš v Abutisu. Tukaj je bilo, kakor mi je bilo znano, čaščenje bogov nedavno zopet vzpostavljeno v templju božanskega Seta. Karmion je bila namreč pregovorila Kleopatru, da se je skesala maščevalnih sklepov in vrnila zemljišča, ki se jih je bila polastila, dasi zaklada ni vrnila. Ker je bil tempelj sedaj zopet očiščen, so se bili v tem letnem času Izidinega praznovanja zbrali vsi veliki duhovni starodavnih templjev Egipta, da bi obhajali vrnitev bogov na svoj sveti kraj.

Dospel sem v mesto. Bilo je sedmi dan Izidinega praznika. Baš ko sem bil prišel tja, se je dolga procesija vila po dobro mi znanih ulicah. Pridružil sem se množici, ki je sledila, in sem s svojim glasom pomagal zboru slovesnega petja, ko smo stopali skozi sprednje stolpe v neminljive dvorane.

Ko je sveto petje in godba minila, je veliki duhoven vzdignil kip boga. Ljudstvo je radostno vpilo: »Oziris! Naše upanje, Oziris! Oziris!« si strgalo črna oblačila, da se je spodaj pokazalo belo oblačilo, in se je kakor en mož priklonilo pred bogom.

Sir H. Rider Haggard:

105

Kleopatra, egiptovska kraljica

Oj, zdravstvuj! Zdravstvuj za vedno! Nikdar več ti ne bom zrla v obraz, in kamor grem jaz, ti ne pojdeš! Zakaj ne ljubiš me, ker še vedno ljubiš ono kraljevsko žensko, ki si jo preganjal do smrti! Nje ne boš pridobil kakor jaz ne bom nikdar tebe, in tak je bridki konec usode! Glej, Harmakis: eno uslugo te prosim, preden grem in postanem tebi za vse čase nič drugega kakor spomin sramote. Povej mi, da mi odpustiš v toliko, kolikor je v tvoji moči, da odpustiš, in v znamenje odpustitve me poljubi — ne s poljubom ljubimca, ampak poljubi me na čelo, potem pa mi reci, da naj grem v miru.

Tako rekoč se mi je približala, roke je imela iztegnjene, ustnice so ji pomilovalno drhte in oči je imela uprte v moj obraz.

»Karmion,« sem ji odgovoril, »na prosto nam je dano, da ravnamo k dobremu ali slabemu, vzlic temu pa menim, da je nad našo usodo še ena višja usoda, ki piha od kakega neznanega obrežja in obrača majhna jadra naših namenov, najsi jih postavljamo kakor hočemo, in nas žene v pogubo. Odpustim ti, Karmion, kakor upam, da bo tudi meni odpuščen in s tem poljubom, prvim in poslednjim utisnem pečat miru med nama.« S temi besedami so se moje ustnice dotaknile čela.

Nato ni več izpregovorila; samo nekaj časa je stala in zrla z žalostnimi očmi vame. Nato pa je vzdignila kozareček in rekla:

»Kraljevski Harmakis, s to smrtno čašo ti napijam. O, da bi jo bila pila, preden sem videla tvoj obraz! Faraon, ki boš po pokori za svoje grehe vseeno še vladal v popolnem miru nad svetovi, kjer ne smem hoditi, ki boš še bolj vihtel kraljevsko žezlo

kot že ono, katerega sem te jaz oropala — zdravstvuj za vedno!»

Izpila je, vrgla kozareček na tla in stala za hip s široko odprtimi očmi kakor človek, ki išče smrti. In ta je kmalu prišla in Egiptanka Karmion se je mrtva zgrudila na tla. Nekoliko trenutkov sem ostal sam pri mrtvih.

»Zdravnik,« je rekel častnik straže, ko sem stopal skozi vrata. »Kaj pa se godi tam v grobnici? Dozdeva se mi, da sem slišal glasove smrti.«

»Nič se ne godi — vse se je že zgodilo,« sem mu odvrnil in odšel.

Ko sem stopal po temi, sem zaslišal neke glasove in topot nog, hitečih Cezarjevih selov.

Požuril sem se v svojo hišo in našel Atuo, ki me je čakala pred vrati. Potegnila me je v mirno izbo in zaprla vrata.

»Ali je končano?« je vprašala in obrnila svoj nagubani obraz proti meni, da ji je luč svetilke razsvetljevala snežnobehe lase. »Ne, čemu vprašujem? Jaz — vem, da je končano!«

»Da, končano je — vse končano, starka! Vse so mrtve! Kleopatra, Iras, Karmion — vse razen mene!«

Starka je vzravnala sključeno postavbo in vzdiknila: »Sedaj naj grem v miru, zakaj videla sem, da se je na tvojih sovražnikih in sovražnikih Khema izpolnila moja želja. La! la! — Nisem zaman živela mnogo čez navadna leta ljudi! Doživela sem, da se je na tvojih sovražnikih izpolnila moja želja — jaz sem zbiral roso smrti in tvoja sovražnica je je pila. Padlo je oholo čelo! Sramota Khema je izravnana s prahom! O, da bi bila videla umreti tisto ničvrednico!«

»Nehaj, ženska, nehaj! Mrtvi so odšli k mrtvim! Oziris jih ima pri sebi in večna tišina jim zapira ustnice. Ne zasleduj padlih velikih ljudi z žalitvami! Sedaj pa naprej! — Pobegniva v Abutis, da bo vse izvršeno!«

IIIIII

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 25 zvezek: A. Sheehan, Nodding. Povest irskega dekleta, 24 Din, vez. 82 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lufiško-slovenska povest, 22 Din, vez. 80 Din. — 25 zvezek: Haggard, Sir H. Rider. Kleopatra, 32 Din, vez. 42 Din. — 26 zvezek: Haggard, Sir H. Rider. Faraon, 32 Din, vez. 42 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otoki soluna, 24 Din, vez. 32 Din.

IIIIII

Gospodarstvo

Potrebe slovenskega gospodarstva

Kakor smo že včeraj poročali, je ljubljanska Zbornica TOI na gospodarski konferenci v Zagrebu predložila ministrom obširne predloge za izboljšanje gospodarskih razmer v Sloveniji, katere v naslednjem prinašamo:

Gospodarske prilike v Sloveniji se radi eksponirane lege obeh slovenskih oblasti in posebnih predpogojev dela in produkcije znatno razlikujejo od prilik v ostalih delih kraljevine in zahtevajo v mnogem oziru specijelnega vpoštovanja in obravnavanja. Zbornica, ki sledi vsem potrebam našega gospodarskega življenja in razvoja, je v nizu inicijativnih predstav predlagala kompetentnim činiteljem razne ukrepe. Med neresenimi je navesti še nekoliko perečih zadev, katerih rešitev je posebno nujna. To so sledeča vprašanja:

I. OBRT IN INDUSTRIJA.

1. Za podpiranje in napredek domače produkcije in dela je potrebno, da se čimprej donese zakon o pospeševanju domačega obrtniškega in industrijskega podjetništva, da se vsaj razširi veljavnost tozadevnega srbskega zakona z dne 16. julija 1898 na celo državo.

2. Pri sklepanju bodočih pogodb o naseljevanju in o obrtno-pravni reciprociteti z inozemskimi državami, se mora voditi račun o nevarnostih poplave Slovenije, ki na treh straneh meji na inozemstvo po inozemskem obrtništvu in podjetništvu, kar bi lahko v veliki meri samo poostrilo brezposelnost domačega narastaja, ki se že sedaj pojavlja v znatni meri. Zato prosimo, da se pri teh pogodbah vprašanje reciprocitete obravnava z vso previdnostjo.

3. Sedanji pogoji in način oddaje državnih dobav in javnih del onemogoča našemu obrtništvu udeležbo pri teh delih. Predlagamo zato, da se način oddaje dobav in javnih del preuredi v tem smislu, da bo tudi obrtniškim podjetjem in njihovim produktivnim zadržam omogočena udeležba pri javnih dobavah in delih.

4. Z žalostjo opazujemo, da se podpiranju nadaljevalnega šolstva od strani države ne posveča zadostna pažnja ter da nam državni proračun ne nudi prispevkov, ki jim jih je dolžna dati država po zakonu. S tem je znatno otežena strokovna izobrazba narastaja in razvoj teh šol na ono stopnjo, kakor zahtevajo današnje ostre konkurenčne prilike in razvoj moderne tehnike. Radi pomanjkanja posebno strokovno-izobraženega narastaja je v raznih podjetjih zaposlenih mnogo inozemcev. Zato nujno prosimo, da se izdatne dotirajo nadaljevalne šole in osnujejo za potrebe našega ind. narastaja specijalne strokovne šole, posebno za tekstilno, kemično in elektrotehnično stroko.

5. Gospodarski razvoj Slovenije ima svojo bodočnost samo v progresivni industrializaciji s pomočjo izkoriščanja vodnih sil in zakladov premoga. Predpogoji za ustanavljanje novih industrijskih podjetij so pri sedanjih gospodarskih stagnacijah dovolj neugodni, toda mnogo interesov ovira dolgotrajni birokratski postopek pri snovanju novih podjetij. Zahtevamo zato najodločnejše, da se ustanavljanju novih podjetij v ljubljanski in mariborski oblasti ne dela nepotrebnih težkoč in ne ovira njih gospodarskega razvoja.

6. Globalna obremenitev malih trgovskih in obrtniških obratov po novem zakonu o direktnih davkih je za sedanje medle razmere preobčutna in je potrebno, da se izmera pridobitine za male obrate primerno zniža.

II. KREDITNE ZADEVE.

1. Določbe zakona o Drž. hip. banki ne odговarjajo ustroju slovenskega denarnega tržišča, kjer obstoje za nalanaganje pupilnega in javnega denarja občinski in drugi avtonomni pupilarnovarni zavodi. Zato predlagamo, da se določbe čl. 5. zakona, točka 1 in 2 novelizirajo v tem smislu, da bo nalanaganje navedenega denarja v Državno hipotekarno banko, v krajih, kjer obstojajo občinski in drugi avtonomni pupilarnovarni zavodi ne obvezno marveč fakultativno, v kolikor te glavne niso deponirane, odnosno se ne deponirajo v samoupravnih hranilnicah. Opozarjamo obenem, da poslovanje tehnika Drž. hip. banke ne vstreza kreditnim in gospodarskim prilikam v Sloveniji. Zato je nujno potrebno, da se poslovanje banke glede obrestne mere prilagodi razmeram na našem kreditnem tržišču.

2. Ukinitve malih obrtniških kreditov pri Nar. banki pomeni krut udarec za naše obrtništvo, ki ga občuti tembolj, ker državna znanstvena banka še ni otvorila svoje podružnice v Sloveniji in njeno poslovanje ne odgovarja našim kreditnim potrebam in pogojem. Najboljši dokaz dejstva je, da je v svojem prvem poslovnem letu od celokupne vsote 19 milijonov dinarjev bilo plasiranih v Slovenijo samo 11.000 Din v dveh obrtniških posojilih, torej komaj pol promila, in da sta se od 22 tisoč obrtnikov mogla komaj dva odločiti za najetje posojila. Vspričo pereče potrebe po cenovnih obrtniških kreditih predlagamo: a) da se obnovijo malih obrtniških kreditov po 6% pri Narodni banki; b) da se minister trgovine zavzame za to, da se v smislu soglasnega sklepa ustanovnega obsega zbora otvori čimprej podružnica državne znanstvene banke za Slovenijo v Ljubljani in njeno poslovanje prilagodi potrebam in zmagljivim pogojem obrtništva v Sloveniji.

3. Poostrene konkurenčne prilike v izvoznem prometu na svetovnih tržiščih, kakor tudi bistveno poslabšanje kreditnih razmer v izvoznem naših finalnih industrijskih izdelkov in inozemstvo ustvarja nujno potrebo, da Narodna banka posveča eksportnim industrijam večjo pažnjo in podpira izvoz industrijskih izdelkov z dajanjem cenovnih kreditov. Naprošamo gospoda ministra financ in ministra trgovine, da izdejstvuje, da se vspricho pasivnosti naše trgovinske bilance in padanja izvoza industrijskih izdelkov pokloni financiranju eksporta industrijskih izdelkov od strani Narodne banke posebna pažnja.

III. UPORABA INOZEMSKEGA POSOJILA.

1. Zbornica izraža kraljevi vladji svojo zahvalo, da so bile v program za gradbo novih železnic, ki je določen v uredbi M. S. Br. 9520 z dne 18. aprila 1927 sprejete najnujnejše zveze za izpolnitev železniškega omrežja v Sloveniji v organsko celoto in za zgradbo zveze Slovenije z morjem in celoti, da naj se sredstva, dobljena iz novega inozemskega posojila porabijo v prvi vrsti za izvršitev omenjenih železniških zvez, katerih rentabilneta je po izjavah strokovnjakov zadostno zagotovljena. Poleg tega predlagamo, da se iz sredstev novega posojila dogradi prometni trikot in drugi tir od Zidanega mosta do Zagreba, tako da bo državna prestolnica napram severu in zapadu, kjer se vrši največji del trgovskega prometa, zvezana z dvotirnim programi.

2. Razen gradbe železnic je potrebno, da se del posojila uporabi tudi za ostala javna dela. Slovenija, kot izrazito tujsko-prometna pokrajina ima vsled naraščajočega avtomobilnega prometa vedno večje izdatke za vzdrževanje cest. Državna uprava pa dolguje cestnim odborom na cestnih dokladah ca. 25 milijonov Din in je zato nujno potrebno, da se po najetju posojila ta znesek likvidira in tako omogoči temeljito popravilo in obnova cestnega omrežja.

3. Končno je treba posvetiti pažnjo po vremenskih neizdatkih prizadetim krajem ter nujno izvršiti regulacijo hudournikov, potokov in rek, da se omenjene kraje zavaruje proti bodočim ujmam.

(Koniec prih.)

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurs je razglašen o imovini Anton Dokša, trg. v Ormožu; zbor upn. 14. aprila, prijavitelci do 31. maja; ugotov. narok 14. junija; nadalje o imovini R. Langa, trgovine s pohištvom v Ljubljani; prvi zbor upnikov 28. aprila, prijavitelci do 25. maja; ugotov. narok 2. junija.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo in Češkoslovaško. Kakor poročajo iz Belgrada, se bodo trgovinska pogajanja z Avstrijo nadaljevala takoj po pravoslavni Veliki noči. Nadalje je češki trg. minister dr. Peroutka v »Narodnih listih« izjavil, da se bodo pogajanja z našo državo vršila v juniju letos, ker je že ves tozadevni material od obeh strani pripravljen.

Združenje izvoznikov v Belgradu ima svoj občni zbor dne 22. t. m. ob 9. dopoldne v palači Eskomptne banke, Skopljska ulica 3.

Nov menični zakon v Češkoslovaški. Dne 10. t. m. je stopil v Češkoslovaški v veljavo novi menični zakon. Z novim zakonom se uveljavijo tudi že prej uvedene novelizacije tozadevnih zakonov (n. pr. določbe o pripisutvi bianco-menice in o ugovorih proti; o izstavitvi menice po pooblaščenju itd.) Nadalje se v novem zakonu odpadla absolutne določbe n. pr. o meničnem zaporu in o respektih dneh.

Nemške Sulce-Deličevke v letu 1927. Po statistiki zveze Schultze-Delitzschovih kreditnih združenj znašajo vsa sredstva 1.048 milj. mark t. j. ca 30 odstotkov predvojnega kapitala. Zlasti se opazja velik dotok tujega kapitala predvsem v tekočih računih, kar je znak velikega zaupanja do teh ljudskih denarnih zavodov.

Borza

Dne 11. aprila 1928.

DENAR.

Tudi današnji devizni promet je bil prav zneten, celo večji kakor včeraj. Kurzi so napram včeraj ostali popolnoma neizpremenjeni razen Trsta, ki je bil zaključen po 300.15 napram 300.12. Privatno blago je bilo edino v devizi Trst, vse ostalo pa je dala Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

11. aprila 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 10. IV.
Amsterdam	—	2290.25	—	2290. —
Berlin	1357.75	1360.75	1359.25	1359.25
Budimpešta	—	992.80	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095. —	1095. —
Dunaj	798.55	801.55	800.05	800.05
London	277.09	277.89	277.49	277.49
Newyork	56.71	56.91	56.81	56.81
Pariz	—	223.78	—	223.77
Praga	168.34	168.84	168.44	168.44
Trst	299.15	301.15	300.15	300.12

Zagreb. Berlin 1357.75—1360.75, Curih 1093.5—1096.5, Dunaj 798.55—801.55, London 277.09—277.49, Newyork 56.71—56.91, Pariz 222.78—224.78, Praga 168.04—168.84, Trst 299.15, Kodan 190.70.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 124.10, Budimpešta 90.65, Bukarest 3.27, Dunaj 73.05, London 25.33625, Newyork 518.90, Pariz 20.43, Praga 15.377 Trst 27.42, Sofija 3.75, Varšava 58.20, Madrid 87.30.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.51, Kodan 190.70, London 34.70, Milan 37.525, Newyork 710.80, Pariz 27.98, Varšava 79.67. Valute: dolarji 709.70, francoski frank 28, lira 37.85, dinar 12.44, češkoslovaška krona 21.05.

Praga. Devize: Lira 178.20, Belgrad 59.40, Pariz 132.80, London 164.75, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 175.95, Berlin 7.355, London 277.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Tendenca za vojno škodo postaja prijaznejša, dočim so ostali državni papirji neizpremenjeni; čvrsta je tendenca za 7% invest. posoj. Med bančnimi papirji je čvrstejša Praštediona, med industrijskimi pa Trboveljska.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 89 den., agrari 57.50 den., vojna odškodnina 435 den., Celska 158 den., Ljublj. kreditna 135 den., Praštediona 805 d., Kred. zavod 157—175, Vevče 135 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Sešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 89—91, igrari 57.50, vojna odškodnina 436, april 437—439, maj 441—442, dec. 465—472, Hipo 58.50, Jugo 89—90, Praštediona 805—810, Ljublj. kreditna 135, Šečerana 540, Drava 540 den., Slavonija 12—14, Trbovlje 500, Vevče 139—150.

Dunaj. Podon.-savsko-jadran. 81.25, Jugo 10.90, Alpine 41.10, Leykam 10, Trbovlje 61, Gutmann 26.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske smreka-jelka 24 mm I, II, III. monte fko vag. meja 3 vag. po 500; zaključek 3 vag. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe; sl. vag. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% ml. tar. baška 387.50—390, sl. vag. 385—387.50, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana, plačilo po prejemu 580—535, koroza nova baška kval. gar. 297.50—300, april 300—302.50, maj 305—307.50, činkvintan zdrav rešetan 305—307.50, oves baški zdrav rešetan 295, ajda zdrava rešetana 295; zaklj. —. Tendence mirnejša.

Budimpešta (terminalska borza), 11. aprila. Tendence čvrsta. Pšenica maj 33.22, 33.40, zaklj. 33.38—33.40, okt. 30.64, 30.76, zaklj. 30.64—30.76, rž maj 31.66, 31.76, zaklj. 31.72—31.76, okt. 25.94, 25.98, zaklj. 26—26.02, koroza maj 27.54, 27.46, zaključek 27.46—27.48, julij 28.20, 28, zaklj. 28.24—28.28.

Croce: Zgodovina Italije od 1871. do 1915

Napolski profesor filozofije, literarni in kulturni kritik Benedetto Croce, ki spada danes med največje duhove moderne Evrope, je nedavno objavil novo knjigo »Storia d'Italia dal 1871 al 1915«, ki je v velikem razgibala duhove doma in v inozemstvu.

Knjiga ima ogromen uspeh: v nekaj dnevih je bila vsa naklada prvih deset tisoč izvodov razprodana. Javnost je naravnost z nergoznostjo poslegla po knjigi, iščeč v njej nečesa, česar Italija pod fašizmom popolnoma pogreša — resno, resnično in odkritosrečno ter objektivno veljavno besedo! V Italiji, kjer je vse javno mnenje usuzeno fašistovski lažiheroični in frazersko nasmeljeni »novi kulturci«, so se ljudje obrnili naravnost z gorkim čustvom in pričakovanjem k knjigi, ki bi jim utegnila prinesiti odrešilno besedo.

Seveda se je tudi tisk ob tej priliki ogasil, — tudi fašistovski, in si ogledal knjigo, ki obravnava italijansko zgodovino v zadnjih desetletjih, sega pa le do l. 1915. Čudno, v knjigi ni govora o fašizmu. In vendar se za iz knjige razbrati med vrsticami, kaj pisatelj o fašizmu sodi. Croce slika razmere in ljudi zadnjih desetletij, a zli se, kot da misli sedanost in njene predstavnike. Sedanji dobi drži zrcalo, v katerem se lahko ogleda. To fašizem dobro čuti, zato je z grdo gesto udaril po Croceu zato so ga trezni in čisti duhovi vzeli z nestrpnostjo v roke, ker opraviča Croce v svoji knjigi posle, ki bi jih sicer morala opravičati žurnalistična kritika, pa jih pod Mussolinijem ne sme.

Da, zares, Croce je po vsem svojem čutenju in mišljenju nasprotnik sodobnega fašizma. Njegove ideje so bistveno različne od idej in življenjskega sistema, ki ga danes proslavljajo fašistovski ideologi. V Italiji ni več svobode, fašizem skuša postati neke vrste ljudsko gibanje, ki v otroško naivnem takozv. aktivizmu in vitalizmu razširja puhlo in frazersko filozofijo, sistematično povziguje italijansko zgodovino, pa izgublja zvezo z resnimi kulturnimi tradicijami, kloni brezpogojno pred takozv. heroji in voditelji, pri tem pa pozablja na človečnost in resnično življenje.

Croce je nasprotnik nacionalističnega in imperialističnega fašizma, je zagovornik evropske in humanistične ideje. Fašizem zagovarja neorimski imperializem, a Croce pobija vsako ideologijo, ki bi učila, da imajo posamezni narodi (n. pr. italijanski, francoski, nemški, ruski) posebno »poslastico«. Nasprotno, narodi imajo prav iste naloge kakor posamezniki, namreč to, da žive človeško. Do čim oznanja Mussolini, da je »fašizem šel preko strohelega trupa boginje Svobode«, se Croce zavzema toplo za svobodo in liberalizem. Do svobode so se evropski narodi dokopali s težkimi žrtvami in boji, le tako se je človek počlovečil. In ni druge poti; če hočemo narode privaditi svobodi, jim moramo dati svobodo, — četudi riskiramo, da je še ne bodo znali popolnoma izrabiti, in da se zaletijo tuintam z glavo ob zid. V tej luči slika Croce laško zgodovino v zadnjih desetletjih, dočim devlje fašistovski tisk to dobo v nič, češ da so bile tedanje vlade »nesposobne in nebojvite«, in Mussolini izjavlja, da bo Italijane tako vzgojil in spremeni, da jih ne bo več mogoče prepoznati. Croce nastopa demonstrativno kot zagovornik »starih, dobrih liberalnih časov, ki so se posvečali gojitvi nežnih človeških čustev«, ki nikakor niso bili tako retorični in brezmišelnost lahkoživi, kakor danes čisto mislimo.

Croce sega pri svojih izjavah v globino. Z logično jasnostjo dokazuje, da zgodovina ni le slučajno zaporedje posameznih faktov, temveč da določajo in gibljejo smer dogajanja idejni temelji, ki jih ima vsaka doba svoje. Iz teh idejnih temeljev izhaja ne samo vsa kultura, temveč tudi politična usmerjenost in posamezni politični programi. V zadnjih desetletjih sta na italijansko zgodovino vplivala zlasti socializem in nacionalizem. Croce sicer ostro kritizira Marxa, a socialistične ideje v bistvu odobrava. Socializem je cel življenjski sistem, vsebuje svojo humanitarno idejo in je ogromno doprinesel k probujenju proletarskega stanu. Na revolucionarnem krilu te stranke je tedaj bil Benito Mussolini, današnji fašistični diktator, čisto revolucionaren temperament in s primerno duševno jakostjo, ki je imel instinkt, ki ga drugi niso imeli, za politične razmere in odločnost. Nacionalizem pa je po Croceu nasilen, cinčen in požrešen, je bolezen, v katero so zlezli evropski narodi. Vzroke imamo iskati v Bismarkovem sistemu, v industrializmu, iz česar so nastale težnje za izkoriščanjem drugega, užitekželjnosti in nemirnost, v kateri se nahaja danes evropsko človeštvo v moralnem in religioznem oziru.

Pesniški eksponent nacionalizma je d'Annunzio, kojega umetnost je senzualistična in kljub vsej formalni dovršenosti frazerska, prazna in suha. Poveličuje »junštvo«, dirkače, avtomobiliste in boksarje, a zanemarljivo globino.

Crocejeva zgodovina Italije je zelo pomembno delo, zato vredno ne samo italijanske, temveč tudi naše pozornosti. To delo, kakor sploh vsa dela Crocejeva, je dokaz, da še vedno eksistirajo duhovi, ki verujejo v boljšo bodočnost človeštva, a te svoje vere ne dokazujejo s frazami in namišljenimi utopijami, temveč s kritičnim razumom zahtevajo od modernega človeka in narodov, da se odrečejo oboževanju samega sebe, da zažrejo sebične instinkte, da premagajo suženjsko nadvladanje mase in izločijo sušmarsko diktaturo diletantov. Res je, žalibog je res, da v človeški zgodovini ne odločajo vedno najfajstjeji nagibi in stvarni argumenti. Človeku prija, da se zavija v meglo in koprene, in da šari okrog kot da bi bil napol bog. In res je tudi, da so požrvalnost in entuziazem, sploh iracionalne sile rodile velika dejanja. A naše sedanje razmere obubožane Evrope nam ne dopuščajo, da bi frazarili in se napihovali, s tem pa netili nevarnost za izbruh novih katastrof in neprilik. Danes nam je treba treznega duha, čiste miselnosti, doslednega dejanja, prave izobrazbe posameznega in mase, — vse to brez diletantizma, sanjarjenja in mistike. V tej smeri nam more biti Crocejeva miselnost dober vodnik. (F. Č.)

Delavska družina in zemlja

Nedavno umrl abbe Lemire, o katerem smo že poročali, je imel največje zanimanje in ljubezen do domačnosti življenja in do domače grude. Ideji vodilni sta mu bili: družina in vrt. Posest še tako majhnega koščka zemlje je za vsako družino najvažnejše. Tri bistvene dobrine nudi lastna zemlja. 1. Sigurnost. Vrt nudi vsakdanji kruh in je skrb za življenje olajšana. 2. Neodvisnost. Družina je vsaj na tem koščku zemlje neodvisna in ni treba pripoznavati tujega gospodarstva. 3. Časnost dela.

Obdelovanje zlasti zemlje človeka dvigne. On je takorekoč sostvaritelj Stvarnika, ko gradi nov življenjski svet rastlin.

L. 1893. je postal Lemire poslanec in je takoj izjavil v svojem manifestu: Jaz hočem, da ima vsak delavec svojo družinsko hišico in vrtiček. Spoznal je, da nobena družina ni svobodna do tedaj, ko poseduje lasten košček zemlje. V to svrhu je l. 1896. osnoval društvo z devizo: Vsaka delavska družina — svoje ognjišče in lasten vrtiček! Začetek je bil skromen. Izdal je poseben list in sam z besedo širil to misel. Delo je začelo prosperati. L. 1903. je sklical prvi kongres. Že je šlo društvo 6453 vrtov, l. 1906. 12.061, l. 1909. 15.145, l. 1912. 17.825. Do vojne je bilo najmanj 20.000 del. družin, ki so že uživale lastne vrtove. Po vojni je bila zahteva po lastni zemlji močnejša. L. 1920. je bil peti kongres, kjer so zborovali zastupniki 47.975 vrtov in l. 1926. ko je društvo praznovalo 30 letnico, je združevalo že 263 velikih central z 52.400 vrtovi, ki so obsegali 1670 hektarjev zemlje. Dohodek je znašal 33 milj. frankov in hranilo se je 210.000 otrok.

Lemire je bil duhovnik in vzgojitelj. Zato je imel misel o lastnem vrtu zgrajeno na krščanski etični podlagi. Podrobno je to razdelil med razne člane družine različno. Vrtiček za otroke. Otroci naj se seznanijo z naporom in trdim delom oštovim. Vrtovi za stare ljudi, da jim nudi veselje, da so še zmogni dela in so tako koristni člani družine. Vrtovi za vojne invalide. Itd. Vse to izhaja iz sredinske ideje o lastni zemlji, na kateri se osredotočuje vse družinsko življenje.

Hvaležnost delavcev do abbe Lemirja je dosegla svoj višek 11. julija 1926. Iz vseh okrajev Francije so se zgrinjale v latinskem okraju Pariza ogromne množice delavstva, da napolnijo zborovalnico na Sorboni. Nebroj zastav in praporov je krasil dvorano. Lemire je pozdravljal vse in vsakogar, vsi so mu bili stari znanci in borci. Bilo jih je 10.000 zastopnikov več ko 200.000 njihovih tovarišev. Lemire je vzkliknil:

Čast pošteno opravljenemu delu, ljubezen družini! (La vie catholique, 31. III. 1928.)

Koncert poljskega društva »Haslo«

Snoči 11. t. m. je bil v Filharmoniji pevsni koncert železničarskega društva »Haslo« iz Poznanja. Društvo je nastopilo pravkar na festivalu v Pragi; poletelo je potem še k nam in nas nekoliko seznanilo s poljsko vokalno literaturo.

Pri nas je pel moški zbor (ca. 30 mož) pod vodstvom g. St. Kwasnika. Izvajal je skladbe Waleskega, Lachmana, Opjenskega, Zelenskega, Moniuszka, Dwienieckega, Kamienskega, Solitsya, Swieczynskega in Kwasnika. Na programu so bile umetne in priljene poljske narodne pesmi. Na sploh ta program ni bil zelo moderen; nobena skladba še ni kazala znakov impresionizma in zelo hvaležni bi bili »Haslu«, če bi nas bil seznanil tudi s Szymanowskim ali Rożickim. Izmed umetnih skladb so zapustile jačji dojem Lachmanove po svoji ostri izrazni karakteristiki in kontrastih tempa, ritma, dinamike. Drznejših harmoničnih poizkusov nismo čuli. Poljske narodne pesmi, mislim, v originalu enoglasne. Mešajo dur in mol in imajo slovansko sanjavo gibanje melodične ali pa so krepko ritmične. Priredbe so kazale več oprem z mrmrajočim spremljavnim aparatom. Poleg Lachmanovih skladb so učinkovale tudi Waleskega grajeni »Psalm«, Zelenskega »Naša Anka« s ritmičnim plesnim vložkom, Opjenskega »Mazurka« in Moniuszkova »Pesem vitezov« z jakim ritmičnim učinkom. Od priredb narodnih pesmi je bila sila efektna Solitsyova priredba koledne pesmi, Zelenskega »Kakowiak«, Lachmanove »Naše gore«, solidno pa so bile priljene tudi Kwasnikove.

Zbor ima fundametalne baze in zvočne tenorje, srednjo glasovno kulturo, srednje gibko interpretacijo, precej ubrane glasovne skupine, pa zborški akord odtehan na I. tenor in II. bas. Z našim Akademskim zborom ali Matice ne vzdrži tekme, pa ima kljub temu svoje vrline, kakor točno intonacijo in vzorno disciplinirano sledenje dirigentu.

Zbor je žel izredno viharan aplavz, publika pa ni baš napolnila dvorane. Hvaležni moramo biti Poljakom za obisk in da so nas seznanili s svojo pesmijo. Nemara jim bo katero naše društvo obisk vrnilo, kar bi bilo lepo in prav. Dober vtis so napravili pri nas glasbeno navdušeni Poljaki — čutili smo slovansko skupnost njihovega in našega glasbenega srca!

Belgrajsko pismo

Petindvajsetletnica dela.

Eden od najbolj simpatičnih in najmočnejših umetnikov belgrajskega gledališča, nadarjeni Nikola Gošić je slavil ta mesec petindvajsetletnico. Plodovito in v javnosti izredno zapaženo je njegovo uestvovanje od začetkov do danes. Saj je pogosto, posebno v Nušićevih komedijah, junak večera in ga publika aklamira ko malokoga drugega. Začel je Nikola Gošić na večjih srbskih odrih. Sledila s oleta neumornega dela po Dolmaciji, Slavoniji in Vojvodini. Glas je dobil po nastopih v novosadskem gledališču. Po prelomu leta 1918. je prešel v Skopje za režiserja, kjer je gledališče obnovil. Sedaj je član belgrajske drame.

Ksenija Atanasijević.

Dve srbski filozofinji-znanstvenici ste, ki posebno izstopati iz kulturnih vrst: dr. Izidora Sekulič in dr. Ksenija Atanasijević. Ksenija Atanasijević je bila prav ta dni imenovana za izredno profesorico (prva!) na belgrajski filozofski fakulteti. Je še sorazmerno mlada (roj. 1894 v Bgd.). Pred vojno je delala na romanu in noveli, po vojni pa se v glavnem vrgla na zgodovino filozofije in na kritiko. Naj navedem le nekaj glavnih del (vseh je čez 40): La doctrine métaphysique et géométrique de Bruno (knjiga), L'atomisme d'Épicure (isto), studie: Stara grška atomistika, Komedio-grad i filozof Epiharm sa Kosa, Filozofeme sofista, Pesimizam Prokida sa Keosa (še češki prevod) itd.

Nova Evropa. Izšla je 7. štev. s sledečo vsebino: Politika seljačke države (I. Kolbe), Kriza našeg pozorišta (M. Grol), Zena, i njen odnos prema muškarcu (K. Stanković), Ekonomski pregled: Organizacija zemljoradničkog kredita (I. N. Milutinović, II: I. Belin), Beleške Jugoslovensko Društvo u Londonu (B), Institut za spoljne poslove u Londonu (B).

Meštrovit je dospel v Chicago, da nadzira postavljanje obeh svojih spomenikov. Ameriški tisk posveča slovitemu kiparju veliko pozornost. Kritika ga naziva modernega Michelangela, ta dva njegova spomenika pa smatra za njegova najboljša dela.